

**TEXT LITE
WITHIN THE
BOOK ONLY**
brown
book
**THE BOOK WAS
DRENCHED**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200321

UNIVERSAL
LIBRARY

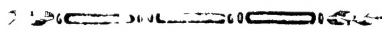
ಪ್ರಾಣದಾನ.

[ಪ್ರಬಂಧ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಥೆ]

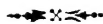

ಲೇಖಕ ---

ಶ್ರೀಪಾದ ಭಾನು ಬಿಳ್ಳಿ,
ಬಿ. ಎ. ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ. ವಕೀಲ, ಹಾನೇರಿ.

೧೯೩೦

ಬೆಲೆ ೩ ಆಣೆ

ಪ್ರಾಣದಾನ.

[ಪುಟ್ಟ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಥೆ]

ಲೇಖಕ. —

ಶ್ರೀಪಾದ ಭಾನು ಬಿಳ್ಳಿ,
ಬಿ. ಎ. ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ. ವಕೀಲ, ಹಾವೇರಿ.

ಪ್ರಕಾಶಕ: —

ಯ. ಗು. ಕುಲಕರಣಿ,
ಸಂಪಾದಕ ಸ. ಚ. ಅನಂದವನ.

೧೯೩೧

ಬೆಲೆ ೩ ಅಣೆ
KARNATAK BOOK-DEPOT,

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಎರಡು ಮಾತುಗಳು.

ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರ ಶ್ರೀ. ವಿಠ್ಠಲಯವರು ಶ್ರೀಯುತ ಗುರ್ಜರರವರು ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಥೆಯ ಆಧಾರದಿಂದ ಇದನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪುಟ್ಟ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅರಸನಾದ ಬುಕ್ಕರಾಯನ ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠರತೆಯೂ, ಬಡವೆಯಾದರೂ ಶೀಲಸಂಪನ್ನಳಾದ ಒಬ್ಬ ತರುಣಸಾಧ್ವಿಯ ಪ್ರಾಣದಾನವೂ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿರುತ್ತವೆಲ್ಲದೆ, ಈ ಕಥೆಯ ವಾಚನದಿಂದ ಆಗಿನ ರಾಜ ಪ್ರಜೆಗಳೇವರೂ ಎಂಥ ಉಚ್ಚ ಭಾವನೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೆಂಬದೂ ಜೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಓದಲೇಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಈ ಸಾರೆಯ ಸ. ಜ. ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತೇವೆ.

ಪ್ರಕಾಶಕ.

Chauhan 1969

Checked 1965

ಪ್ರಾಣಿದಾನ.

(೧)

....
ದಾರು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದಿನ ಸಂಗತಿಯು. ಆಯು-ಭೂ-
ವಧುವಿನ ಭಾಲಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯತೀತಕವು
ಇನ್ನೂ ಅಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ! ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಿಜಯ
ನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಧ್ವಜವು ನೋಡಿ
ದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಮ್ರಾ

ಜ್ಯದ ವೈಭವದ ಅರುಣೋದಯದ ಕಾಲವು.

ತುಂಗಭದ್ರೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವನ-
ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿ ಒಂದು ಮುರಕಳಿಗೆ ಬಂದ ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಸಲವು ದ್ರಗ್ಗೋ
ಚರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಯಂಕಾಲದ ವೇಳೆಯು. ಆ ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ಈವರೂ
ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬನು ತರುಣನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ತರುಣಿಯು. ಆ ತರುಣಿ
ಮನೆಯು ಆ ಚಪ್ಪರದ ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತರ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಒಂದು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ
ರಾಟೆಯ ಮೇಲೆ ನೂಲು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಬಣ್ಣವು ಸಾದಗುಪ್ಪಿನದು;
ಆದರೆ ಅವಳ ಮುಖ-ಲಕ್ಷಣವು ಮಾತ್ರ ಸೊಬಗುಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳ ಆ
ಸೌಂದರ್ಯಯುಕ್ತ ರೂಪಕ್ಕೆ ನವ ತಾರುಣ್ಯದ ಪ್ರಭೆಯು ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು.
ಆದರೆ ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವಳ ಮುಖವು ಬಹು ಮೌನವಾಗಿತ್ತು. ನಡು
ನಡುವೆ ಅವಳು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಕೈಯಿಂದ ರಾಟೆಯ
ನ್ನೇನೋ ತಿರುವುತ್ತಿದ್ದಳು, ಆದರೆ ಆಗ ಅವಳ ಲಕ್ಷ್ಯವು ಅತ್ತೆಕಡೆಗೆ ಇರ-
ಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೂಲಿನ ಎಳೆಯು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು
ಸಂಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅವಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಂತರದ ಮೇಲೆ ಆ ತರುಣನು ಒಂದು ಹರಕ ಹಾಗೂ
ಹೊಲಸಾದ ತಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದನು ಅವನ ವರ್ಣವೂ ಕಪ್ಪೇ. ಅವನ
ದೇಹಯುಷ್ಣಿಯು ಮಧ್ಯಮತರದ್ದಾಗಿತ್ತು ಅವನ ಮುಖವು ತೇಜಃಪುಂಜವಾ
ಗಿರದಿದ್ದರೂ ಹೀನ-ದೀನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಜಿತ್ತವೃತ್ತಿಯು ಆ ತರುಣಿಯ

ಅವರಿರ್ವರೂ ಖಿನ್ನರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಯಾರ ಮುಖದಿಂದಲೂ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊರಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಬಹುಕಾಲವು ಕಳೆಯಿತು. ತರುಣಿಯ ತುಟಿಗಳು ಸ್ಫುರಣ ಹೊಂದಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೂ ತುಟಿಯ ವರೆಗೆ ಬಂದ ಅವಳ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊರಬೀಳದೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳು ಗತಿಸಿದವು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಆ ತರುಣನು ಸುಮ್ಮನಿರದಾದನು. ಆ ತರುಣಿಯ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರೇಮಕರುಣದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ: “ಮೀನಾ” ಎಂದು ಕರೆದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಮೀನಾ ಅಥವಾ ಮೀನಾಕ್ಷಿಯು ಏನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಮನದ ದುಃಖಾವೇಗವು ಮಾತ್ರ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚತೊಡಗಿತ್ತು.

ಆ ತರುಣನು ಅತ್ಯಂತ ಕರುಣಸ್ವರದಿಂದ ಮತ್ತೆ. “ಮೀನಾ! ಮೀನಾ!” ಎಂದು ಕರೆದನು ಮತ್ತು “ಮೀನಾ ಒಂದು ಮಾತನ್ನಾದರೂ ಆಡಬಾರದೆ? ಎಷ್ಟುಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಹೀಗೆ ಮಾನಧಾರಣ ಮಾಡುವಿ? ನಾನು ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಈಗ ಆಡುವಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮಾತನಾಡುವಿ, ಎಂದು ಒಂದೇಸವನೆ ಮಾರ್ಗಾನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಕುಳತಿರುವೆನು, ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಒಂದು ಶಬ್ದ ಸಹ ಹೊರಬೀಳಲಿಲ್ಲದು! ಪ್ರೇಮಲೆ, ಹೀಗೇಕೆ? ತಮ್ಮ ಜನರ ಮೇಲೆ ಯಾರಾದರೂ ಈ ರೀತಿ ರೇಗುವರೇ? ಮೀನಾ—” ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಉದ್ವೇಗಕರ ಉದ್ಗಾರಗಳನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸಿದನು.

ಆಗ ಮೀನಾಕ್ಷಿಯು ತನ್ನ ವಿಶಾಲವಾದ ನೇತ್ರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಮುಖದ ಕಡೆಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ನೆಲದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ ತನ್ನ ನೊಲು ತೆಗೆಯುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದಳು. ಮಧ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ ಅವಳ ತುಟಿಯು ಅಲ್ಲಾಡಿದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಆದರೆ ಅವಸ್ಥರಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳು ತನ್ನ ತುಟಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸ್ತಬ್ಧಳಾದಳು!

ಧನಪತಿಯು-ಇದು ಆ ತರುಣನ ಹೆಸರು-ಈಗಂತೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಾದನು. ಅವನು ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಮೀನಾಕ್ಷಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ರಾಟೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಿಂದ ಅವಳ ಗದ್ದವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುಖವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಬಹು ಅಕ್ಕರದಿಂದ: ‘ಮೀನಾ! ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಬೇಕೇ? ಮಾತಾಡು, ಪ್ರಿಯೇ, ಒಂದಾದರೂ ಮುದ್ದಿನ ಮಾತಾಡು!’ ಎಂದು ಅಂದನು.

ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೋಡದೆ ಅಧೋವದನೆಯಾಗಿ ದುಃಖದಿಂದ ಒಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಮೆಲ್ಲನೆ: “ಏನು ಮಾತಾಡಲಿ?” ಎಂದು ಒಂದು ತುಟಿ ಎರಡು ಮಾಡಿದಳು.

ಪತಿಯ ಮೌನಭಂಗ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಆನಂದಬಟ್ಟೆ ಧನಪತಿಯು “ಏನಾದರೂ ಮಾತಾಡು! ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಒಡನುಡಿ. ನಿಷ್ಕರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾದರೂ ಆಡು. ಕರಿಣ ನುಡಿಗಳನ್ನು ನುಡಿ ಬೇಡ, ಮೊನಾ! ಬೇಡ, ನೀನು ಸಿಟ್ಟಾಗಬೇಡ. ನಾನು ಏನೋ ಹರಟಹತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಲಗ್ನವಾ ದಂದಿನಿಂದ ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಮಾತಾಡುವಾಗ ನನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಅಮೃತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಧುರತರವಾದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊರಬಿದ್ದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮೌನದಿಂದ ನಾನು ಹೌಹುಬ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಈ ರೀತಿ ಏನೋ ವಿಪರೀತವಾದ ಶಬ್ದಗಳು ನನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿವೆ! ಆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮೊನಾ- ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಪದಕವೇ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ನಿನ್ನ ಹೊರತು, ಮೊನಾ, ಈ ವಿಶಾಲವಾದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಂಗಾಲನಾದ ಧನಪತಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಏನಿರುವದು?” ಎಂದು ಮಾತಾಡುವಾಗ ಧನಪತಿಯ ಕಂಗಳು ಜಲ-ಪೂರ್ಣವಾದವು, ಹಾಗೂ ಅವನ ಗದ್ದದಿತ್ತವಾದ ಕಂಠದಿಂದ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊರಡ ದಾದವು!

ಪತಿಯ ಈ ಕರುಣಾಪೂರ್ಣವಾದ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಮೊನಾ ಕ್ಷಿಯ ಹೃದಯವೂ ಕಲಕಿತು. ಅವಳ ಸೇತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಗಂಗಾ ಯುಮು ನೆಯ ಸಂಗಮವಾಯಿತು ತನ್ನ ಅಶ್ರು-ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಪತಿಯ ಅಂತಃಕರಣವು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ದುಃಖಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುವದೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಕಣ್ಣೀರುಗಳನ್ನು ಒರಸಿಕೊಂಡು.—

“ಹೃದಯೇಶ್ವರಾ, ಏನದು?”

ಮೊನಾ, ಇಂದು ನಿನ್ನ ಹೃದಯವು ಇಷ್ಟೇಕೆ ಕಲ್ಲಾಯಿತು? ನೀನು ಇಷ್ಟು ನಿರ್ದಯಳಾದ ಕಾರಣವೇನು?

ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿ, ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ: “ಏನು, ಕಡೆಗೆ ನಾನೇ ನಿರ್ದಯಳೇ? ಅವ್ಯಯ್ಯಾ, ಇದೆಂಥ ವಿಪರೀತ ನ್ಯಾಯವವ್ವಾ!”

ಮೊನಾಕ್ಸಿಯ ಈ ಉದ್ಗಾರದಿಂದ ಆ ದೀನ ಧನಪತಿಯು ಒಂದು ಮನೋ ಗೂಂದಲದಲ್ಲಿ ತೊಡಕಿ, ಒಳ್ಳೇ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ: “ಅಂದರೇನು? ಮೊನಾ,

ವಿಪರೀತ ನ್ಯಾಯವು ಹೇಗೆ? ನೀನು ಅನ್ನುವದು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ನಿಲುಕಲೊಲ್ಲ ದಲ್ಲೇ!”

ನವಿಲಿನಂತೆ ಗೋಣು ಹೊರಳಿಸುತ್ತ ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು: “ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಂದೀತು? ಬುದ್ಧಿಗೆ ಹೇಗೆ ನಿಲುಕೀತು? ಗಂಡಸರ ಸುಡುಗಾಡ ರೀತಿಯೇ ಅದು! ತಾವೆ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಬೊಟ್ಟು ಚುಚ್ಚಿ, ಪುನಃ ತಾವೇ ಕೇಳು ವವರು ಯಾಕೆ ಅಳುವಿಯೆಂದು.”

ಧನಪತಿಯು ಆಶ್ಚರ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದ. “ಅಂದರೇನು? ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದಾದ ಪ್ರಮಾದವಾದರೂ ಯಾವದು? ನನ್ನ ಸ್ಮರಣೆಗಂತೂ ಯಾವದೂ ಬರಲೊಲ್ಲದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಂಥದೊಂದು ತಪ್ಪಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ನೊದಲೇ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ಷಮೆ ಬೀಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅಂದರೆ ಆಯಿತಷ್ಟೇ?”

ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ನಗೆಮುಖವುಳ್ಳವಳಾಗಿ. “ಓಹೋ! ಒರೇ ಬಾಯಿಂದ ಕ್ಷಮೆ ಬೀಡಿದರಾದೀತೇ?”

“ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಅದನ್ನಾದರೂ ಹೇಳು.....?”

“ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿದೆಯೇ?”

“ಮೊನಾ-ಮೊನಾ! ...” ಎಂದಂದು ಧನಪತಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಆದೇಗವಿಂದ: “ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಬೇಕೇ? ನಿನ್ನ ಶಬ್ದವೆಂದರೆ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರ ಮೇಶ್ವರಿಯ ಶಬ್ದವೆಂದೂ ತಿಳಿದು ಈ ವರೆಗೆ ವರ್ತಿಸಿರುವೆನಲ್ಲವೇ? ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ವತಿ ಸುವದರಲ್ಲಿಯೇ ನನಗೆ ನಿಜವಾದ ಆನಂದವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ! ಅಂದಮೇಲೆ ನೀನು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಯಾಕೆ ನನ್ನ ಛಲನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿ? ಮೊನಾ, ನಾನು ಬಂದೊಡನೆಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ‘ಏನಾಯಿತು?’ ಎಂದು ಕೇಳಲು, “ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ನನಗೆ ಏನೂ ಕೇಳಬೇಡಿರಿ” ಎಂದು ಆಡಿದ ನಿಷ್ಕರವಾಣಿ ಯನ್ನು ನಾನು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೇ?”

ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತು ಮತ್ತೆ: “ನಾನೇ ಯಾಕೆ ಹೇಳಬೇಕು? ಆ ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿರುವದೇ?”

“ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಯ ಆಣೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ನನಗಂತೂ ನೀನು ಅನ್ನುವ ವಿಷಯವು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ-ಗೊತ್ತಾಗಲೊಲ್ಲದು; ಆದರೆ ನೀನು ಹೇಳಿದರೆ ಏನು ಕೆಡುವದು? ಮೊನಾ, ಅಪರಾಧವೇನಾದರೂ ಸಂಭವಿಸಿದ್ದರೆ ಆ ವಿಷಯ ವಾಗಿ ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ....”

ಪತಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾತಾಡಗೊಡದೆ ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು: — ಈ ಹೊತ್ತು ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ನದಿಯ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ರಂಗಮ್ಮನ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಅವಳು ನನಗೊಂದು ಗುಪ್ತವಾದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿರುವಳು. ಆ ಮೊದಲೊಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸೊಗಸೆನಿಸಲೊಲ್ಲದು —”

ಆಗ ಧನಪತಿಯು ಹುಬ್ಬೇರಿಸಿ. — “ಗುಪ್ತ ಮಾತೆ? — ಅದಾವದು?”

ಪತಿಯು ಕಡೆಗೆ ತೀವ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ತನ್ನ ಗೂಢಾಂಶವನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು ಉಪರೋಧಿಕ ಸ್ವರದಿಂದ — “ಭಲೆ ಭಲೆ! ನೋಗು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಟರಾಜರು! ಗುಹಿತವಾವು ದೆಂದು ಏನೂ ಗೊತ್ತಿರದವರಂತೆ ನನ್ನನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತಿರಲ್ಲ!” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಆಗ ಪಾಪ! ಆ ಬಡ ಧನಪತಿಯು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ಅವನು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ. “ನನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಗುಹಿತವೇ? ಅದು ನನಗೇ ಗೊತ್ತಿರಬಾರದೆ? ಮೊನಾ, ನಾನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನಿನಗೆ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ಆಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನಿಂದ ಯಾವದನ್ನೂ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಇಟ್ಟಿರುವದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಣವು ನಿನಗೆ ಗೋಚರವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ನೀನೇ ನನ್ನ ಮನೋಮಂದಿರದ ಅಧಿಪತ್ಯ-ದೇವತೆಯು! ನೀನು ಇದರ ಮೇಲೆ ಏನೇ ತಿಳಿದುಕೊ!” ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದನು.

ಇನ್ನು ಪತಿರಾಜರು ಸಿಟ್ಟಾದರು. ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಗ್ಗಿ ಎಡೆಯುವದು ಒಳಿತಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು ಕೋಮಲವಾದ ಸ್ವರದಿಂದ “ಇದೇನು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಮಾತೆ? ಅಂತೆಯೇ ನನಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆ. ರಂಗಮ್ಮನಿಗೂ ಸಹ ನಾನು ಇದೇ ಮಾತನ್ನೇ ಹೇಳಿರುವೆನು —”

“ಆ ರಮಣೀಮಣಿಯು ನಿನಗೆ ಅದಾವ ಗುಹಿತವನ್ನು ಹೇಳಿರುವಳು?”

“ಅದನ್ನೇ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ನಿಮ್ಮದೂ ರಂಗಮ್ಮನ ಗಂಡನದೂ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದದ್ದು ನಿಜವೇ?”

“ಯಾರದು-ಮಹದಾಣ್ಣನದೆ? ಹೌದು. ನಿನ್ನಯೇ ವಂಕಟಸ್ವಾಮಿಯ ದೇವಾಲಯದ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಮಾವಿನ ತೋಪಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿತ್ತು. ತಂಬಾಕವನ್ನು ಸೇದುತ್ತ ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯ ವರಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದುದು ನಿಜವು; ಆದರೆ ನಾನಂತೂ ಅವನ ಎದುರಿಗೆ ಯಾವ ಗುಹಿತವನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವದಾದರೂ ಎಲ್ಲಿಂದ?”

ಉದ್ವಿಗ್ನಸ್ವರದಿಂದ ಖೊನಾಕ್ಷಿಯು: “ರಂಗಮ್ಮನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಏನೆಂದರೆ....ಏನೆಂದರೆ....” ಎಂದು ಮಾತಾಡಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ತಡೆದುಬಿಟ್ಟಳು. ಅವಳಿಂದ ಮುಂದೆ ಮಾತಾಡುವದಾಗಲಿಲ್ಲದು.

ಪ್ರಶ್ನಸೂಚಕ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಧನಪತಿಯು ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ಟಕಮಕ ವಾಗಿ ನೋಡಹತ್ತಿದನು.

ಕ್ಷಣಾಂತರದಲ್ಲಿ ಖೊನಾಕ್ಷಿಯು. “ನೀವು ಈ ನಿಮ್ಮ ದೇವಾಚಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಜಯನಗರದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವವರಿರುವರಂತೆ! ಈ ಮಾತನ್ನು ನೀವು ಮಹದಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು.

ಧನಪತಿಯ ಮೋರೆಯು ಕಪ್ಪಿಟ್ಟಿತು. ಅವನು ಸುಮ್ಮನಾಗಿ ಏನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳ ವರೆಗೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಬಳಿಕ ಖೊನಾಕ್ಷಿಯು ತೀವ್ರಸ್ವರದಿಂದ. ಈಗೇಕೆ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ! ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಗ-ಮುದ್ರೆ ಏಕೆ? ನಿಮ್ಮದೇನೂ ಗುಪ್ತವಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ? ನೀವು ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಇಡತಕ್ಕವರಲ್ಲವಷ್ಟೇ! ಇದು ಗುಪಿತವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು? ಇದು ಗುಪಿತದ ಅಜ್ಜ! ಯಾಕೆ ಪತಿರಾಯರೇ, ಮಾತಾಡಿರಿ. ಪ್ರೀಯರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮೌನಗೌರಿಯವ್ರತವನ್ನೇಕೆ ಧರಿಸಿರುತ್ತೀರಿ? ಎಂದು ಆತನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಡುವಂತೆ ಅಂದಳು.

ಈಗ ಏನಾದರೂ ಮಾತಾಡುವದು ಒಂದು ಲವಶ್ಯಕವಾದದ್ದೆಂದು ಒಗೆದು ಧನಪತಿಯು ಆ ಮಾತಿನ ಗರ್ಭಿತಾರ್ಥವನ್ನು ಸುಂಗಿಕೊಂಡು. “ಇದು ನೋಡು ಖೊನಾ, ಇದು!.....ಹೀಗೆ.....” ಎಂದು ಮಾತಾಡಲು ಪ್ರಕ್ರಮಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಖೊನಾಕ್ಷಿಯು ನಡುವೇ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ. “ಇದು ನೋಡು.... ಖೊನಾ!” ಎಂದು ಹೀಗೆ ತಡವರಿಸುವದೇಕೆ? ದಯಮಾಡಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರಿ. ನೀವು ನಿನ್ನಿನ ದಿನ ರಂಗಮ್ಮನ ಗಂಡನ ಮುಂದೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದಿರೋ-ಇಲ್ಲವೋ? ದಯಮಾಡಿ ನಿಜವಾದದ್ದನ್ನೇ ನುಡಿಯಿರಿ” ಎಂದು ಮಾತಾಡಿದಳು.

ಧನಪತಿಯು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ಪಷ್ಟರೀತಿಯಿಂದ: “ಅಹುದು. ನಿನ್ನೆ ಹೀಗೆ ಮಹದಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ಅಂದದ್ದೇನೋ ನಿಜ-” ಎನ್ನಲು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಖೊನಾಕ್ಷಿಯು “ಏವ! ಏವ! ಅಂತೂ ಈ ಸಂಗತಿಯು ನಿಜವಾದದ್ದೇ ಸರಿ! ನೀವು ಹೋಗತಕ್ಕವರು, ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಗೊಟ್ಟು ಹೋಗತಕ್ಕವರು!” ಎಂದು ದುಃಖದಿಂದ ಉಸಿರ್ಗಾರಯಹತ್ತಿದಳು, ಅವಳ ರಾಟೆಯ ಗತಿಯು ಎಂದೋ ನಿಂತು ಹೋಗಿತ್ತು.

ಪ್ರಿಯಪತ್ನಿಯು ಉಸಿಗಾರದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಪಾಪ! ಧನಪತಿಯು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ಕರ್ತವ್ಯಮೂಢನಾದನು. ಆತನು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಏನಾಕ್ಷಿಯ ತೀರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಉಟ್ಟ ದೋತ ರದ ತುದಿಯಿಂದ ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರನ್ನೊರಿಸಿ, ಅವಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸತೊಡಗಿದನು. ಧನಪತಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಪಗರಳಾದ ಏನಾಕ್ಷಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯವಾಚಕರಿಗೆ ಆ ಪ್ರೇಮಲದಂಪತಿಗಳ ಪೂರ್ವ ಪುಚ್ಚಯವನ್ನಿಷ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡುವದು ಉಚಿತವಾಗಿದೆ.

ಒಬ್ಬನಗರದಿಂದ ಬಹು ದೂರದಲ್ಲಿ ತುಂಗಭದ್ರೆಯ ದಕ್ಷಿಣತೀರದಲ್ಲಿ ದೇವಾಚಲವೆಂಬದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಗ್ರಾಮವಿತ್ತು. ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಜನ ವಸತಿಯಿಂದ ಕೆಲವು ಅಂತರದ ಮೇಲೆ ಷಣ್ಮುಖನೆಂಬ ಹಸಿವಿನ ಒಬ್ಬ ಸೇಕಾರನು ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆ ಬಡ ಷಣ್ಮುಖನ ಯಾವತ್ತು ಆಯುಷ್ಯವು ದಾರುಣವಾದ ದಾರಿದ್ರ್ಯಪಂಕದಲ್ಲಿ ತೊಳಲಾಡುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳಾದವು. ಆದರೆ ಕಡೆಗೆ ಉಳಿದವನು ಒಬ್ಬನೇ. ಅವನೇ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಕದ ಧನಪತಿಯು.

‘ತಾನೊಂದು ಬಗೆದರೆ ದೈವವೊಂದು ಬಗೆಯಿತು ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಈ ಮಾತಿನ ಸತ್ಯತೆಯು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ-ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೆಸರಿಗೆ ಹಾಲವ್ಯ ಕುಡಿಯಲಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜೆಗೆ ಸಹ ಇಲ್ಲ, ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಂತೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಬಡತನದಿಂದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಒದ್ದಾಡಿ, ಪೇಚಾಡಿದ ಷಣ್ಮುಖನೂ ಅವನ ಪಂಡಿತಿಯೂ ಈ ತಮ್ಮ ಕಡೆಹುಟ್ಟಿದ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಧನಪತಿಯೆಂದು ಹಸುಟ್ಟರು ಈ ಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ತನ್ನ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಷಣ್ಮುಖನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಆಶಂಕೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು! ಮಗನ ಈ ಹೆಸರಿಂದಾದರೂ ಪ್ರೀತನಾಗಿ, ಧನಪತಿಯು-ವೆಂಕಟ ಸ್ವಾಮಿಯು-ತನ್ನ ವಂಶದ ಮೇಲೆ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೆರಚುವನೆಂದು ನೆರೆನೆಂಬದ್ದನು, ಆದರೆ ದುರ್ದೈವ ಮನೋರಥಗಳು ಎಂದಾದರೂ ಪೂರ್ಣವಾಗುವವೇ? ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಬೇರೆ ದೇವರಾಗಲಿ ಷಣ್ಮುಖನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಮುಡುಪಿನ ಲಂಚಕ್ಕೆ ಮನವೊಲಿಯಲಿಲ್ಲ! ನಿಜವಾದ ಧನಪತಿಯು ಈ ದುರ್ದೈವನಾದ ಧನಪತಿಯ ಕೂಗ ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡತೊಡಗಿದನು, ಮುತ್ತು ಅವನ ಮೇಲೆ ಕನಕಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡುವುದರ

ಒದಲು, ಸಂಕಟಗಳ ಹಾಗೂ ಬಡತನದ ದಾರುಣವಾದ ಯಾತನೆಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಸುರಿಸಿ, ಆ ಧನಪತಿಯನ್ನು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕಡೆತನಕ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ದರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ದೂಡಿದನು!

ಸಾಂಪತ್ತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೇಗೇ ಇರಲಿ, ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂಜನರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರ ಲಗ್ನವಾಗದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪಣ್ಣುಮನು ಜೀವಂತ ನಿರುವಾಗಲೇ ಧನಪತಿಯ ಲಗ್ನವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ತಾನೂ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ತಮ್ಮ ಮುಪ್ಪಿನ ಕಾಲದಲ್ಲ ಸೊಸೆಯ ಮೂರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ತರುಣ ದಂಪತಿಗಳ ಕೌತುಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಧನ್ಯ-ಧನ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಒಂನಾಕ್ಷಿಯು ಪಣ್ಣುಮನ ಮಕ್ಕನ ಮಗಳು

ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ರೂತನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಲೇ ಕಾಲಗತಿಯಿಂದ ಆ ಪೃಥ್ವ ದಂಪತಿಗಳು ಕಾಲವಶರಾದರು. ಸಂಸಾರದ ಯಾವತ್ತೂ ಭಾರವು ಆ ನವದಂಪತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಳಿತು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಜನ್ಮ-ದರಿದ್ರರೇ, ಆದರೆ ಆ ಉಭಯತರದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಗಾಢವಾದ ಪ್ರೇಮವಿದ್ದಿತು. ಅವರಿಗೆ ಆ ಪ್ರೇಮದ ಒಲದಿಂದ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ದುಃಖಗಳು ತಮ್ಮ ಯಾತನಾಮಯ ಕಂಟಕಗಳಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶವಾಡಲು ಸಮರ್ಥವರಲ್ಲ. ಅವರಿರ್ವರ ನಡುವಿನ ಪ್ರೇಮವು ಅದ್ವಿತೀಯವಾದದ್ದು. ಅವರು ಏಕ-ಜೀವರೂ, ಏಕ-ಮನಸ್ಕರೂ, ಒಬ್ಬ ದೇಹಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಏಕದೇಹರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಆ ಏಕೀಕರಣದ ಸೂತ್ರವೇ ಅವರೀವರಲ್ಲದ್ದು ಅನುಪಮ ಪ್ರೇಮವು! ಆ ನಿಜಪ್ರೇಮೋಪಾಸಕರೇ ಧನ್ಯರು! ಮಾನ್ಯರು!! ಆ ಪ್ರೇಮಾಮೃತವೇ ಸರ್ವದುಃಖ ನಿವಾರಣವು ಇರಲಿ.

ಒಂನಾಕ್ಷಿಯು ಮನೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು, ಉಳಿದ ಆರಾಮದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ರಾಟೆಯ ಮೇಲಿಂದ ನೂಲು ಎಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಧನಪತಿಯು ಅವುಗಳಿಂದ ಉರುಟಾದ ಅರಿವೆಗಳನ್ನು ನೇಯ್ದು ಪೇಟೆಗೆ ಒಯ್ದು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದ ದುಡ್ಡಿನಿಂದ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಂಗವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾಲಮಾಡಿ, ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಸಂಸಾರೋಪಯೋಗಿ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ವರಡೂ ಹೊತ್ತಿನ ಊಟಮಾಡಿ ಕಾಲ ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ದಿನ ಅವರು ಒಂದೇ ಮೊತ್ತು ಸಹ ಊಟ ಮಾಡಿ ಕಾಲಕಳೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಅವರು ಮೃಗ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರೇಮಾಪಾರದ ಮೇಲೆ ಪರಿಸೆಯನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಉದ್ದೋ

ಗವು ನೇಕಾರರದೇ ಆದದ್ದರಿಂದ ಹಾಗೂ-ಹೀಗೂ ಅವರ ಉಪಜೀವನವು ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಹಿರಿಯರು ಅವನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಆಸ್ತಿಯೆಂದರೆ (೧) ಸಾವುಕಾರರ ಸಾಲ (೨) ಒಂದು ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯಾದ ಚಪ್ಪರ. ಇವುಗಳ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಚಪ್ಪರವಂತೂ ತೀರ ಮೂರಕಳಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಈ ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ಅವರೇವರೂ ಹಾಗೂ-ಹೀಗೂ ಬೇಸಿಗೆ ಚಳಿಗಾಲಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು, ಆದರೆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವರ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಎಣೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ದುಃಖವನ್ನು ಅವರೇ ಬಲ್ಲರು! ಆಗ ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿಲ್ಲ ನೀರೇ ನೀರಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಆ ಚಪ್ಪರದ ಯಾವದೊಂದು ಚಾಟಿನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಹೂಂದಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ಮಧುರವಾದ ಪ್ರೇಮಾಲಾಸದಲ್ಲಿ ಇಡಿರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಪರಸ್ಪರ ಬಾಹುಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಸರಸ-ಪ್ರೇಮಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ ಅತ್ಯಂತ ಸುಖದಾಯಕ ನಿದ್ರಾವಶರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ನಿದ್ರೆಯು ಎಂಥ ಗಾಢನಿದ್ರೆಯು? ಎಷ್ಟು ಸುಖಕರವು! ಎಷ್ಟು ಮೋಹಕರವು! ಅದನ್ನು ಲಭಿಸಿದವರು ಎಷ್ಟು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳು! ಅಹಹಾ! ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವಶಾಲಿ ಮಹಾರಾಜ ಮಹಾರಾಜಿಯರಿಗೆ ಕೂಡ ಆ ಸೊಬಗಿನ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ತಿರಬಹುದೇ? ಛೇ! ಛೇ! ಶಕ್ಯವಲ್ಲ.

ಒಂದೊಂದು ದಿನ ವಿಪರೀತ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ-ಸಾವುಕಾರರ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮನೆಮಲ್ಲ ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿ ಹಿಗ್ಗಾಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಬೇರೆ ಧಾನ್ಯವಾಗಲಿ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ಅಂಥ ಏಷಮ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಹ ಅವರ ಆನಂದವು ಲೋಪವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಂಥ ಪೆಳೆಯನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಆಗ ಧನಸತಿಯು ತನ್ನ ಏಕನಾಥವನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದೊಮ್ಮೆಯು ತನ್ನ ಮಧುರ ಗಂಧವಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಪ್ರೇಮದ ವಿಶಾಲವಾದ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವೆಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರಲು ಆ ತರುಣದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಸೈನಗೀತೆ ಶಾರೀರಕ ಕ್ಷುಧಾ ಪಿಪಾಸೆಗಳ ಪಾಠ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಬಹುದು, ಆದರೆ “ನನಗೆ ಚಲೋ ಸೀರೆಗಳು ಬೇಕು ಬಳಿ-ಬಂಕಿಗಳು ಬೇಕು. ಅದು ಇಲ್ಲ, ಅದು ಬೇಕು. ಅದು ಇಲ್ಲ, ಅದು ಬೇಕು” ಎಂಬ ಕ್ಷುದ್ರಭಾವನೆಗಳು ಅವರ ಪ್ರೇಮದ ಪರಮಾನಂದಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳವ್ಯಾದರೂ ಕುಂದು-ಕೊರತಿಯನ್ನು ತರಬಲ್ಲವೆ?

ಅತ್ತನೋಡಿರಿ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿಯ ನೀರನ್ನು ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಮೊಸಾಕಿಯು “ನಿಜವೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ಸತ್ಯವು ಸತ್ಯವು; ನಿನ್ನ ಕೊರಳಾಣೆಯೂ ಸತ್ಯವು.” ಧನಪತಿಯು ಆಜೀವದಿಂದ ಮಾತಾಡಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದನು. “ಎೊನಾ, ಈ ವರೆಗೂ ಯಾವ ಮಾತನ್ನಾದರೂ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟಿರುವೆನೇ? ನಿನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ಈಗ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಲೆಯತ್ತಿದ್ದ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಏನೋ ಸಹಜವಾಗಿ ನಿನ್ನಿನ ದಿನ ಮಹದಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ಆಡಿ ತೋರಿಸಿದೆನು. ವಿಜಯನಗರವು ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ರಾಜಧಾನಿಯ ನಗರವು ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನಂಥ ಕಸಬುದಾರನ ಗುಣ-ಗೌರವಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವು ದೊರೆತು, ಒಳ್ಳೆ ಸಂಪಾದನೆಯಿಂದ ಸಾಲಗಳ ಜಂಜಾಟದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ಜೀವನ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸಾಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವದೆಂಬ ವಿಚಾರವೇನೋ ನನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿದ್ದುದು ಸತ್ಯವು. ಎೊನಾ, ಪ್ರೇಮಲೇ, ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿಯ ಆಣೆಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ನನ್ನ ಸ್ವಂತದ ಸ್ಥಿತಿಯ ಒಗ್ಗಿನ ನನಗೆ ಏನೂ ಅನಿಸುವದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ನಿನ್ನಂಥ ಮೃದು-ಮಧುರ ಕುಸುಮವು ದಾರದ್ರ್ಯದ ಈ ದಾರುಣವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು-ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲಾರೆನು! ಈ ವರೆಗೆ ನೀನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಭಯಂಕರ ದಾತನೆಗಳ ನೆನಪಾದರೆ ಮೈಮೇಲಿನ ಕೂದಲುಗಳು ನೆಟ್ಟಗಾಗುತ್ತವೆ. ಇಷ್ಟ ಸಾಕು! ಕಾರಣ ಈ ದುಃಖನಿವಾರಣೆಯ ಉಪಾಯವೆಂದು ಬಿನ್ನಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವಿಜಯನಗರಿಯ ಪ್ರಯಾಣದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಯೋಚಿಸಿದ್ದೇನೋ ನಿಜವು”

“ಆದರೆ ಹೋಗತಕ್ಕವರು ನೀವೊಬ್ಬರೇ ಅಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಎೊನಾ ಕ್ಷಿಯು ಗಲ್ಲಗಳನ್ನು ಉಬ್ಬಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು.

ಅವಳ ಗಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಒಮ್ಮೆ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿ “ಹುಚ್ಚೇ, ಮೊದಲಿಗೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಆ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಹೋಗುವದು?”

“ಕೂಡಿ ಹೋಗಲು ಯಾಕೆ ಒರುವದಿಲ್ಲ?”

“ದಡ್ಡಿ, ವಿಜಯನಗರವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ದೇವಾಚಲವೆಂದು ತಿಳಿದಿಯೇನು? ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದತ್ತ? ತನ್ನವದೇನು? ಆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ನಗರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳುವವರಾರು? ಹುಚ್ಚೇ, ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಉದ್ಯೋಗವು ನಡೆಯಹತ್ತಿದರೆ, ನಾನು ಕಾಲೂರಿ ನಿಂತೆನೆಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ನನ್ನ ಸಂಚಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗದೆ ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳನ್ನಾದರೂ ಕಳೆಯಬಲ್ಲೆನೇ?”

ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಮತ್ತೆ “ಹೀಗೋ? ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ನಿಶ್ಚಯವೇ?”

ಧನಪತಿಯು ನೆಲದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ: “ಅಹುದು. ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಂದೇ ಅಲ್ಲ, ನಾಲ್ಕೈಂಟು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವ ವಿಚಾರವಿದೆ, ಇದೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ದರಯಿಂದಲೇ, ತಿಳಿಯಿತೇ? ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ದಾ-ರಿದ್ರ್ಯ ನಿವಾರಣವಾಗುವಂತೆ ಉದ್ಯೋಗಮಾಡಿ ನನ್ನ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ-ನನ್ನ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಮೂರೈಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಈ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವಿಯೋಗ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸು ಮನಸ್ಸುಗಟ್ಟಿಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದದೆ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು ಕೂಡಲೆ ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಎದ್ದು ಪತಿಯ ಕೊರಳಿಗೆ ತನ್ನ ಎರಡೂ ಬಾಯುಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದು “ಜೇಡ, ಜೇಡ. ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನ ದೇಶಿಯಿಂದ ನಗರವಾಸ ಮಾಡುವುದು ಏನೂ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಎಂದಾದರೂ ಒಮ್ಮೆ ಸಹ ನಾನು ನಮ್ಮ ಒಡತನದ ದೇಶಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ನಮ್ಮ ದೀನಸ್ಥಿತಿಯ ವಿಷಯವಾಗಲಿ ಪಿಟ್ಟುಂದು ಆಡಿರುವೆನೇ? ಹಾಗೆ ಆಡುವೆಂತು? ಬಡತನದ ದುಃಖವೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮೋಂಕುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಸಹವಾಸ ಸುಖವೇ ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವು! ಒಂದು ಮುಂದೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮಹಾರಾಜ್ಞಿಯಾಗಿ ಅನುಭೋಗಿಸುವ ಸುಖ-ವಿಲಾಸಗಳನ್ನು ನೀವಾಳಿಸಿ ಒಗೆಯಬಹುದು; ಅವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತುಚ್ಛವಾದವುಗಳು! ಈ ಮೂರಕ ಚಪ್ಪರವೇ ನಿಮ್ಮ ಪವಿತ್ರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದ ಮಹಾತ್ಮಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನನಗೆ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ನಂದನವನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ!”

ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು ಮುಂದೆ ಮಾತಾಡತೊಡಗಿದಳು “ನಮಗೆ ಏನು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ? ಯಾವಾಗಲೂ ಘಾತ-ಪಾತ ಮಾಡದೆ, ಹಿಂಸಿಸದೆ, ನಾವು ತಿನ್ನುವ ರೊಟ್ಟಿ ನುಚ್ಚ ನ ರುಚಿಯು ಪಾತಕಿ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಷಡ್ರಸಾನ್ನಕ್ಕೆ ಎಂದಿಗೂ ಬಾರದು ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದರೆ ಪಾಪಗಳ-ಹೂಲಿಸಿನ ತವರುಮನೆಯು. ಅಲ್ಲ ಒಂದು ದಿವಸ ವಾಸ ಮಾಡಿದರೂ ಸಾಕು. ಅಲ್ಲಿಯ ದೂಷಿತ ಹವೆಯು ಮನುಷ್ಯನ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲ ಘಾತುಕಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸದೆ ಬಿಡದು ಈ ಸಂಗತಿಯು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದ ಮಾತೇ? ಜೇಡ, ಶಹರ ವಾಸವು ಜೇಡ. ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಗೊಡುವದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ ಇದ್ದ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನನಗೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಸುಖಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಸುಖವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಯರ ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾಲವಿರುವದೇನೋ ನಿಜ;

ಆದರೆ ಹಗಲಿರುಳು ದುಡಿದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಅದನ್ನು ತೀರಿಸೋಣ. ವೆಂಕಟ ಸ್ವಾಮಿಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಖುಣಮುಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಮಗೆ ಸುಖ ಕೊಡುವನು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಸತ್ಯಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಡದಿದ್ದರಾಯಿತು. ಯಾಕೆ, ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಹೋಗುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿರಲ್ಲವೆ?”

ಮೊನಾಕ್ಷಿಯ ದೀನವಾದ ಮುಖಚರ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ ಧನ ಪತಿಯು: “ಹೌದು.....ಆದರೆ... ..ಹೀಗೆ.....”

ಆಗ ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು ಆವೇಶದಿಂದ: “ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗಗೊಡುವದಿಲ್ಲ. ನೀವು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕಣ್ಣು ಮರೆಯಾದರೆ, ನನ್ನ ಜೀವವು ಹೇಗೆ ಹೇಗೋ ಆಗುತ್ತದೆ. ನಿಮಗೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದೇ ಇಷ್ಟವಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಈ ನನ್ನ ತಿರವನ್ನು ಕತ್ತ....” ಎಂದು ಉಜ್ಜರಿವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಧನಪತಿಯು ಅವಳ ಬಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕೈಯಿಟ್ಟು: “ಶಾಂತಂ ಪಾಪಂ! ಛೇ-ಛೇ! ಮೊನಾ, ಪ್ರಿಯೆ, ಇದೇನು ಅಭದ್ರವನ್ನು ನುಡಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದೆ? ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣವಾದರೂ ನಾನು ಜೀವವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬಲ್ಲೆನೇ? ಆದರೆ.....”

“ಅನೇಕಿಲ್ಲ. ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ನೀವು ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರೆಂದು ಹೇಳಿರಿ. ಬೇರೆ ಯಾವ ಮಾತುಗಳೂ ನನಗೆ ಬೇಡ.”

ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು ಕೈಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಧನಪತಿಯು ನಿಶ್ಚಯಸ್ವರದಿಂದ: “ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ನನ್ನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪೂರಾ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೀನೆ. ಮೊನಾ, ಈಗಾದರೂ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತಷ್ಟೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

(೨)

...

ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಧನಪತಿಯು ರಹಿತ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ೩೪ ತಿಂಗಳುಗಳು ಕಳೆದು ಹೋದವು. ಆ ಬಡ, ಅದರೆ ಸದ್ಗುಣ ಯುಕ್ತ ನೇಕಾರ ದಂಪತಿಗಳ ಸಂಸಾರವು ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಹಿಮಂತ ಋತುವನ್ನು ಸುಖದಿಂದ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ದಾಟಿತು. ಚಳಿಗಾಲದ ಚಳಿಯು ಅವರಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮದ ಬೆಚ್ಚಗಿನ ಹೊದಿಕೆಯು ಅವರಿಗೆ ಇದ್ದು ಇದ್ದಿತು! ಬಿಸಿಗೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಮೇಘಮಂಡಲಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಆಕಾಶವು ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿತು. ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವಾದಂತೆ ಮುಂಗಾರಿಮಳೆಯು ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಸುರಿಯಹತ್ತಿತು.

ಇಂಥ ಭಯಾನಕವಾದ ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಆ ತರುಣದಂಪತಿಗಳು ಹೇಗೆ ಕಳೆದಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಹೃದಯ ವಾಚಕರೇ ಊಹಿಸಬಹುದು.

ಬೆಳಗಾಗಬಂದಂತೆ ಭೀಕರವಾದ ಸುಂಟರಗಾಳಿಯು ಬೀಸಹತ್ತಿತು. ಆಗಂತೂ ಆ ಚಂದ್ರಮೌಳಿ ಚಪ್ಪರವೂ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತದಂತೆ ತೋರಹತ್ತಿತು. ಅದರಂತೆ ಕೂಡಲೆ ಆ ಚಪ್ಪರದ ಕೆಲವು ಭಾಗವು ನೆಲನಮ ವಾಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿತು! ಅದರೂ ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ರಾತ್ರಿಕಾಲ ವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಾಗರಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದರು.

ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೂ ಶಾಂತತೆಯಾಯಿತು. ಮುಂಜಾನೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂನಾಕ್ಷಿಯು ಬೇಳೆಗಳನ್ನು ಕೇರುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಧನಪತಿಯು ಗುಡು ಗುಡಿಯ ಝುರಿಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಅದರ ಸ್ವಾದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನಚಿತ್ತನಾಗಿ: “ಅಹಹಾ! ಮೂನಾ! ನಿನ್ನಿನದು ಎಂಥ ರಾತ್ರಿಯದು!” ಎಂದು ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದನು.

ಮೂನಾಕ್ಷಿಯು. “ಅದು ಭೀಕರವಾದದ್ದು. ನನಗಂತೂ ಆಗ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ ದಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಕಾಲನ ದವಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಲೋಕದ ಋಣಾನುಬಂಧವು ಹರಿಯುವ ವೇಳೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಂತೆ ತೋರಿತು. ಅವ್ಯಯ್ಯಾ! ಅದನ್ನು ನೆನಿಸಿದರೆ ಮೈ ಜುಮ್ಮೆನ್ನುತ್ತಿದೆ!”

“ಛೇ, ಪ್ರಿಯೇ, ಹೀಗೇಕೆ ಅಮಂಗಲವಾದ ಮಾತನ್ನಾಡುವಿ?”

“ಮಾತಾಡದಿದ್ದರೆ ಆಗತಕ್ಕ ಅಮಂಗಲವಾದ ಸಂಗತಿಯು ತಪ್ಪೀತೇ? ನಿಮಗೆ ನಾನು ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಈ ಎರಡು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮನೆಯ ದುರಸ್ತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇದರ ನಾಶವಾಗುವದೇ ಸತ್ಯವು.”

ಧನಪತಿಯು ಕೂಡಲೆ ನಗೆಮುಖದಿಂದ “ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಒಂದು ಯುಕ್ತಿಯಿದೆ!” ಎಂದು ಅಂದನು

ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು ಕುತೂಹಲದಿಂದ. “ಅದಾವ ಯುಕ್ತಿಯು?” ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು.

“ನಾವು ಒಂದು ಗಿಡದ ನೆರಳಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಹೂಡಿದ ರಾಯಿತು. ಸರಿಯಷ್ಟೇ?”

“ಗಿಡದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಅದರ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಮಳೆಯ ನೀರಿನಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿತವಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಮಹಾರಾಜ ಈ ಗಿಡಗಳು ಬಹು ವಿಶ್ವಾಸ ಘಾತುಕವಾಗಿರುತ್ತವೆಂಬದನ್ನು ಅರಿಯಿರಾ? ಮಳೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷಗಳ ಆಶ್ರಯವು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಮಳೆ ನಿಂತ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಹುಂಡಬ್ಬಲಿಗಿಂತಲೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಬೀಳುವ ಹನಿಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ತಾಪವಾಗುತ್ತದೆ! ಕೇವಲ ಗಿಡಗಳ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ಆಗುವದೇನು?”

ಧನಪತಿಯು ಚೇಷ್ಟೆಯಿಂದ “ನಾನು ಗಿಡದ ಟೂಂಗಗಳ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟ ಮೂಲಗಿ ನೆರಳು ಮಾಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವನು ಹದರಬೀಡ ಆ ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಯದ ಕೆಳಗೆ ನೀನು ಸುಖದಿಂದ ನಿನ್ನ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಹೂಡು ಅಂದರಾಯಿ ತಪ್ಪೇ? ಈಗಾದರೂ ನಿನ್ನ ಚಿಂತೆಯು ದೂರವಾಯಿತಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಪರಿಹಾಸ ಮಾಡಿದನು.

ಆಗ ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು ಕುಲು ಕುಲು ನಗುತ್ತ: “ಓಹೋ! ಇದು ಮಾತ್ರ ಬಹು ಆಪೂರ್ವ ಶೋಧವು! ಇದೇನು ಮಾತಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯು? ನಿಮ್ಮ ಬೆನ್ನನ್ನು ದೇವರು ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿರುವನೇ? ಅದಾದರೂ ಮಾಂಸ-ಜ್ವರ-ಚ್ಚಾದಿತವಲ್ಲವೇ? ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು ಮಳೆಯನ್ನು ಸಹಿಸದಂತೆ ಮಾಂಸ-ಜ್ವರ-ಚ್ಚಾದಿತ ಶರೀರವು ಸಹಿಸಲಾರದೆಂಬದನ್ನು ನೀವು ಅರಿಯದವರೇ?

ನೀವು ಗಿಡದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನಿರೆಂದರೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಗುವದೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವಿರಷ್ಟೇ?”

“ವಂಡಿತಳೇ ಅದೇನಾಗುವದೆಂಬದನ್ನು ನೀನೇ ಹೇಳಬಿಡು!”

“ನಿಮ್ಮ ಬಿನ್ನಿನ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ಬೊಂಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಾನು ಬಿಳಬೇಕಾಗುವದು ನಾನಂತೂ ಹೇಗೆ ಕೇಳಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ-ಶರೀರ ಕಾದ ಅಬಲೆಯು ಅಬಲೆಯಾಗಿ ಬಂದು ಕ್ಷಣಿಸುವ ಬಿಸಿಲು-ಮಳೆ-ಗಾಳಿಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವದು ಅಸಾಧ್ಯವೇ ಸರಿ ಅಂದಮೇಲೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಬಿನ್ನಿಗಳು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದದ್ದೇ ಆದರೆ ಈ ಚಮರ, ಮಾಂಸ, ಎಲವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಕಠಿಣವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಮಳೆ ಗಾಳಿ-ಬಿಸಿಲುಗಳಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಕಲ್ಲು, ಮಣ್ಣು, ಬಿದುರು, ಸುಣ್ಣು, ಹಗ್ಗ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ದೂರಕಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನೀವು ಈಗಿನಿಂದಲೇ ಯತ್ನಮಾಡಿರಿ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲದೆ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಮನೆ ಸಿಗಲಾರದು ಮನೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸ್ವರ್ಗಸುಖದ ಬಂದು ಕಣವಾದರೂ ಸಿಗುವದು ಸಾಧ್ಯವೇ?”

ಆಗ ಆತನು ಬಹು ಖಿನ್ನವದನನಾಗಿ. “ಆಯೇ, ನೀನು ಹೇಳುವದೆಲ್ಲವು ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜವಾದದ್ದು ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಎಷ್ಟು ಹಣ ಬೇಕಾಗುವದೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲನು! ಮೇಲಾಗಿ ಈಗ ಎಷತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೂ ನನ್ನೆಲ್ಲ ಬಂದು ದುಡ್ಡು ಸಹ ಇಲ್ಲ!” ಎಂದು ಮಾತಾಡಿ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟನು.

“ಇದಲ್ಲವು ಸತ್ಯವು ಆದರೆ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ತೀರಬೇಕಲ್ಲವೇ?” ಎಂದಂದು ಎಂನಾಕ್ಷಿಯೂ ಸುಮ್ಮನಾದಳು.

ಕೆಲವು ಗಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಧನಪತಿಯು ‘ಎಂನಾ, ಕೌಸಲ ಮೌನವಿಂದ ಕುಳಿತರ ಆಗುವದೇನು? ನನಗಂತೂ ಯಾವ ಯುಕ್ತಿಯೂ ಹೊಳೆಯಲೊಲ್ಲದು. ಸಾಲವನ್ನಂತೂ ನನಗೆ ಇನ್ನು ಯಾರೂ ಕೊಡುವಿಲ್ಲ —’

“ಯಾರಾದರೂ ಸಾಲ ಕೊಡತಕ್ಕವರಿದ್ದರೂ ನಾನು ಸಾಲಮಾಡಗೊಡತಕ್ಕವಳಲ್ಲ” ಎಂದು ಅತ್ಯಂತ ಆನೇಶವಿಂದ ಎಂನಾಕ್ಷಿಯು ಮಾತಾಡ ತೊಡಗಿದಳು: “ಮಾವಂದಿರ ಕಾಲದ ಸಾಲವೇ ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಲವಾಗಿಲ್ಲವೆ? ಅದರಿಂದಲೇ ಜೀವವು ಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣಾಗಿ ಬದ್ಧವಿತ್ತು ಆ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಹಚ್ಚಿ ನಜೀಕೆ!” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನ ಮಾಡಿದಳು.

ಹಾಗಾದರೆ ಮಾಡುವದೇನು?

ಏನನ್ನಾಕ್ಷಿಯು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಉಸುರ್ಗರೆದು: “ಅವ್ಯಯ್ಯಾ! ನನಗೊಂದು ಮಾರ್ಗವು ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ಯುಕ್ತಿಯು ಬಹಳ ಕಠಿಣವಾದದ್ದು. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಕಾರ್ಯವಂತೂ ಆಗಿಯೇ ತೀರುವಂತೆ ನನಗೆ ಭರವಸೆಯು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ”

ಧನಪತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಉಲ್ಲಸಿತ ಮನಸ್ಕನಾಗಿ “ಹೇಳು, ಮೊದಲು ಹೇಳು ಆ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಯಾಸವಾಗಲಿ, ತೊಂದರೆಗಳು ಬರಲಿ ಮಾಡಿಯೇ ತೀರೋಣ”

“ಹೇಳಲಾ? ಸಿಟ್ಟುಬರುವದಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ”

“ಏನಾ, ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನಾನು ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡುವೆನೆ? ಹೇಳು-ಹೇಳು ನೋಡುವಾ?”

“ಹಣಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮಾರ್ಗಗಳು — ಅಧಿಕವಾದ ಶ್ರಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಧಿಕವಾದ ಹಣವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವದು ಒಂದು ಮಾರ್ಗ, ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚುಮಾಡಿ ಶಿಲ್ಕು ಉಳಿಸುವದು ಮತ್ತೊಂದು ಮಾರ್ಗ; ಈ ಎರಡೂ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ನಾವು ಹಣವನ್ನು ಕೂಡಿ ಹಾಕ ಬೇಕು.” ಎಂದು ಏನನ್ನಾಕ್ಷಿಯು ನುಡಿದಳು.

ಖಿನ್ನತೆಯಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ ಧನಪತಿಯು. “ನಿನ್ನ ಮೊದಲನೆಯ ಮಾರ್ಗವು ನನಗೆ ಪೂರ್ಣ ಸಮ್ಮತವಾದದ್ದು. ಅಹೋ ರಾತ್ರಿ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು, ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೆಯ್ಯೋಣ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಎರಡನೇ ಮಾರ್ಗದಂತೆ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಹಣ ಉಳಿಸುವದೆಂತು? ನಾವೇನು ಅಂಥ ಡಾಲಿನ ಅನವಶ್ಯಕವಾದ ವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತೇವೆ? ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಎರಡು ಮುಷ್ಟಿ ಧಾನ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ನಾವು ನಿರ್ವಾಹ ಸಾಗಿಸಹತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ—”

ಅಂತೆಯೇ ಕಾರ್ಯವು ಕಷ್ಟಕರವಾದದ್ದೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಲ್ಲವೇ? ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ಉಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಯಾರ ಕಡೆಯಿಂದಾದರೂ ಸಹಾಯವು ದೊರಕುವಂತಿದೆಯೇ? ನಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾವೇ ಮಾಡ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬಹಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳು ಕಷ್ಟಪಡೋಣ. ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಊಟ ಮಾಡುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದೇ ಊಟ ಮಾಡಿ ಉದರ ನಿರ್ವಾಹ ಸಾಗಿಸೋಣ. ಬೇಳೆ ವಗೈರೆ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತರುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು

ಗೊಟ್ಟು ಬರೆ ಒಣಗೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ದೇವಧಾರಣ ಮಾಡೋಣ. ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಒಂದು ಊಟ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯೋಣ. ಅಂದರೆ ಅದರಿಂದ ಕೆಲವು ಹಣವು ಕೂಡಿ ಬೀಳುವದು. ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವಾಗುವದೆಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ನೀವೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನೋಡಿರಿ” ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದಳು.

ಎೊನಾಕ್ಕೆ ಯು ಸೂಚಿ-ದ ಯುಕ್ತಿಯು ಧನಪತಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಕಂಡಿತು ಬಹು ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ತಲೆ ಹಾಕುತ್ತ “ಒಳ್ಳೇ ಹಂಚಿಕೆಯು. ಉತ್ತಮವಾದ ಹಾದಿಯು! ನೀನು ಹೇಳುವಂತೆಯೇ ಮಾಡೋಣ. ಹಸಿ ವೆಯ ಸಂಗಡ ಕಾದಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಖಾತ್ರಿ ಯಿಂದ ಆ ಶಕ್ತಿಯು ಇದ್ದೇ ಇರುವದು. ಹಸಿವೆಯ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ನಿನಗಿಂತಲೂ ನಾನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಸಹಿಸಬಲ್ಲೆನು. ಎೊನಾ, ಎಷ್ಟೇ ಆಗಲಿ, ನೀನು ಅಬಲೆಯು; ನಾನು ಪುರುಷನು. ಬುದ್ಧಿಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಒಂದು ವೇಳೆ ಸರಿಗಟ್ಟಲಾರೆನು, ಆದರೆ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ದೇವರು ನಿನಗಿಂತಲೂ ನನಗೆ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವನು, ಅದರ ನಂಬಿಗೆಯಾದರೂ ಬೇಡವೇ?” ಎಂದು ಧನಪತಿಯು ನುಡಿದನು.

ಆಯಿತು! ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಕೂಡಲೆ ಆ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ತರಹತ್ತಿದರು. ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಅವರು ಕೆಲವು ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರು; ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು, ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬ ಸಜ್ಜನ ನೆರೆಹೊರೆಯವನ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ಮುರುಕಳಿಗೆ ಬಂದ ಮನೆಯನ್ನು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆ ದಿವಸ ಅವರಿಗಾದ ಆನಂದವು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟೆಂದು ವರ್ಣಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವು. ಅವರ ಆನಂದವು ಆಕಾಶದಂತೆ ಅಪಾರ ವಾಗಿದ್ದಿತು!

(೨)

...

ಒಂದು ದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಧನಪತಿಯು ಮೊನಾಕ್ಸಿಗೆ. “ಮೊನಾ, ಈ ದಿನ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಾರವು ಬಂದಿದೆ. ನೀನು ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳುವೆನು.”

“ದಯಮಾಡಿ ಹೇಳಿರಿ ನಾನು ಎಂದಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿರುವೆನೆ? ಇದೇನು ಇಂದಿನ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯು?”

ಧನಪತಿಯು ನಗುತ್ತ “ಅದೇಕೆ, ಆ ದಿವಸ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಕೋಪಾಟೋಪವು ಸ್ವಲ್ಪವೇ? ನಮ್ಮ ಅವನವರು ನಾನು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿದ ದಿವಸ ಮಾಡಿದ ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರವನ್ನು ಮರೆತಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ —”

ಮೊನಾಕ್ಸಿಯೂ ನಗುತ್ತಲೇ. “ಆ ದಿವಸದ ನಿಮ್ಮ ಅಪರಾಧವೇ ಅಷ್ಟು ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಏಕೆ, ಸುಳ್ಳೋ? ಇರಲಿ. ಅದೇನು ಹೇಳುವದು, ಒಮ್ಮೆ ದಯಮಾಡಿ ಹೇಳಿರಿ ಈ ರೀತಿ ಕಾಡುವದು ಒಳಿತಲ್ಲ!”

ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಧನಪತಿಯು ಪೇಮದಿಂದ- “ಮೊನಾ, ಇಂದಿನ ದಿನವು ದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬದ ದಿನವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಹು ಆನಂದದಿಂದಲೂ ವಿನೋದದಿಂದಲೂ ಕಳೆಯೋಣ. ಅಪಾರವಾದ ಕಷ್ಟ-ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿ, ಉಪವಾಸ-ಉಪೋಷಣೆ ಮಾಡಿ, ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿಯನ್ನದೆ, ನಿರ್ದೋಷಿರಡಿಕೆಯನ್ನದೆ, ನಾವು ಈ ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಇಂದಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿರುವೆವು. ಪ್ರೇಮದ ಅರಗಿಯೇ, ಮೊನಾ, ನಿನ್ನ ಅವರ್ಣನೀಯವಾದ ಶ್ರಮದಿಂದಲೂ ಜಾಣತನದಿಂದಲೂ, ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಇಂದಿನ ಈ ಆನಂದದ ದಿನವು ಬೆಳಗಾಗಿದೆ. ಈ ದಿನ ಗೃಹಪೂಣ ದಿನವೆಂದು ಬಹು ಆನಂದದಿಂದಲೂ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದಲೂ ಇದನ್ನು ಕಳೆಯೋಣ. ಈಗ ನಮ್ಮ ಹತ್ತರ ಹಣವೂ ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ ಸೇರಲಾಗಿ ಮಗ್ಗದ ಮೇಲಿನ ಹೊಸ ವಸ್ತ್ರವೂ ತಯಾರಾಗಿದೆ ಅದರ ಮಾರಾಟದಿಂದ ಈ ದಿನವೇ ಝಣ ಝಣವೆಂದು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಉದುರುವವು ಅದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಕೆಲವುದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಅಂದಮೇಲೆ ಆಯಿತು. ಇಂದು ಆನಂದ ವಿನೋದ-ಸಂಭ್ರಮಗಳ ಹೊರತು ಬೇರೆ ವಿಷಯವೇ ಇಲ್ಲ!”

ಪತಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು ಆನಂದದ

ಭರದಿಂದ: “ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯ ಹೊರಗೆ ನಾನು ಇರುವೆನೇ?” ಎಂದು ಪತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಒಂದೇಸವನೆ ನೋಡತೊಡಗಿದಳು.

ಆಗ ಧನಪತಿಯು ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಹತ್ತರಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ದೃಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿ, ಅವಳ ಭ್ರಮರ ಕುಂತಲದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮಭರದಿಂದ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ: “ಪ್ರಿಯತಮೆ, ಏನು ನಿನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯಿದು! ಚಿರ ಪ್ರಳು ಲ್ಲಿತವಾದ ನಿನ್ನ ಮುಖ ಕಮಲವು ತೀರ ಬಾಡಿಕೊಂಡಿದೆಯಲ್ಲ! ಕಣ್ಣುಗಳು ಒಳನ ಟ್ಟಿವೆ! ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಭಾಗವು ಕವ್ವಾಗಿದೆ. ಕುತ್ತಿಗೆಯು ಉದ್ದವಾಗಿದೆ! ಪೂರ್ವದ ತುಂಬಿದ ಗಲ್ಲಗಳು ತಗ್ಗುಬಿದ್ದಿವೆ! ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಒಳಿಗಳು ಮೊಳಕೈ ವರೆಗೆ ಹೋಗಿವೆ! ಏನಾ ಏನಾ, ಪ್ರೇಮಳೆ, ನಿನ್ನ ಮುಖಾರವಿಂ ದವು ಮೊದಲಿನ ಸೊಬಗನ್ನು ತಳೆಯುವದೆ? ಕಪೋಲಗಳ ತೇಜವು ಅರಳುವ ದೇನು? ನಿನ್ನ ಕಯ್ಯು ಪೂರ್ವದಂತೆ ದುಂಡು-ಗುಂಡಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸುಂದರವಾದ ಮುಂಗೈಯ ಮೇಲೆ ಈ ನಿನ್ನ ಮಂಗಲಕರವಾದ ಒಳಿಗಳು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕೂ- ಡುವದೆಂದು!” ಎಂದು ಮೃದು ಮಧುರ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ ಮೊನಾಕ್ಷಿಯ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮುಖದ ಕಡೆಗೆ ತಕ್ಕೊಂಡನು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಒಂದೇಸವನೆ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು ಮೊನಾಕ್ಷಿಯ ಕೈಗಳು ಅವನ ನೇತ್ರಜಲದಿಂದ ತೊಯ್ದು ಹೋದುವು ಅವಳೂ ಅವನನ್ನು ದೃಢತರವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿ ತನ್ನ ಬಾಹುಲತೆಯ ಸಾಶದಿಂದ ಅವನ ಕಂಠವನ್ನು ಬಿಗಿದಳು

“ನೀವು ಹೇಳುವ ಮಾತು ನಿಜವೇ. ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಳೆ ತಡೆಯ ಬೇಕು. ಸುಮ್ಮನೆ ಮನಬಂದಂತೆ ಅರಿವೆಯನ್ನು ಮಾರಿದರ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಈಗ ಹತ್ತರವಿದ್ದ ಹಣದಿಂದ ಈ ದಿನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾಮಾನು ಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು ಏನೇ ವೇಟಿಗ ಹೋಗಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಯೋಗ್ಯವೆಗೆಗೆ ಹಿಡಿದಿಂದ ಪಾರಬೇಕು” ಎಂದು ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು ಸೂಚಿಸಿದಳು.

“ಒಳ್ಳೇ ಮಾತು ಹೇಳಿದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡೋಣ. ಆದರೆ ತಿನ್ನುವ ಮಾತು ತೆಗೆದ ಕೂಡಲೆ ಹಸಿವೆಯು ಹೇಗೆ ಹಚ್ಚಾ ಯಿತು ನೋಡು. ಯಾಕೆ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ತಿನ್ನುಲು ಇರುವದೆ?”

ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು. ‘ಉಶ’ ಎಂದು ದಿಂಘವಾಗಿ ಉಸುಗರೆದು ತಲೆಬಿಟ್ಟಾ ಡಿಸುತ್ತ ದುಃಖದ ಭರದಿಂದ “ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದಳು,

“ಅಂಥ ಇಂಥ ಹಿಟ್ಟಾದರೂ ನಡೆಯುವದು. ನೋಡು, ಏನಾದರೂ ಇದ್ದೀತು—”

“ಇಲ್ಲ-ಒಂದು ಹಿಡಿಯಷ್ಟೂ ಇಲ್ಲವು!”

ಧನಪತಿಯು ಖಿನ್ನತೆಯಿಂದಲೇ ನಕ್ಕು: “ಒಳ್ಳೆದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ಯುಕ್ತಿಯು ನನಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ನಿನ್ನ ಅಧರಾಷ್ಟ್ರತ ವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ನನ್ನ ಹಸಿವೆಯನ್ನು ಹಿಂಗಿಸುವೆನು. ಅಂದರಾಯಿತು.”

ಆಗ ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು ನಗುತ್ತ: “ಅಮೃತವು ಸಹ ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ರುಚಿ ಹತ್ತುವದಿಲ್ಲ!”

“ಇಲ್ಲ. ನನಗಂತೂ ಬಹು ರುಚಿ ಹತ್ತಿತು. ಹಸಿವೆಯು ಹಿಂಗಿತು!” ಎಂದು ಧನಪತಿಯು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟನು.

ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳ ಮೇಲೆ ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು ಹತ್ತರವಿದ್ದ ಹಣವನ್ನೂ ಒಂದು ದೋತರವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಧನಪತಿಯನ್ನು ಪೇಟೆಗೆ ಕಳಿಸಿದಳು. ಅಷ್ಟೂ ತ್ತಿಗೆ ಸಂತೆಯು ಚನ್ನಾಗಿ ಕೂಡಿತ್ತು. ಹತ್ತರವಿದ್ದ ಹಣದಿಂದ ಧನಪತಿಯು ಆ ದಿನ ಯಥೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಮಿರಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಂಡು ಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅಡಿಗೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಇತ್ತ ಧನಪತಿಯು ಮಗ್ಗದ ಅರಿವೆಯನ್ನು ಬಗಲಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು. ಸಂತೆಯು ನೆಟ್ಟಗೆ ಕೂಡಿದೆ. ಇದನ್ನು ಬೇಗನೆ ಮಾರಿಕೊಂಡವನೇ ತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಆ ಮೇಲೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿಯೇ ಊಟಮಾಡೋಣ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬೇಗನೆ ಪೂರೈಸೆಂದರಾಯಿತು.” ಎಂದನು

“ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ. ಬೇಗನೆ ಮಾತ್ರ ಬನ್ನಿರಿ—”

ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಧನಪತಿಯು ಸುದೈವದಿಂದ ಅವನ ಅರಿವೆಯು ಅವನ ಇಚ್ಛೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣಕ್ಕೆ ಮಾರಿತು.

ಆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಕೊಂಡು ಧನಪತಿಯು ಬಹು ಹರ್ಷಭರಿತನಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಯಾವತ್ತು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮೊನಾಕ್ಸಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು; ಹಾಗೂ “ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಬರುವೆನು” ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತ ಪಂಜೆಯನ್ನು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನದಿಯ ಕಡೆಗೆ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಪಾಕ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ, ಎಂದು ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು ತನ್ನ ಪತಿರಾಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದರೂ ಅಂಧಿಂಧ ಕಿರುಕುಳ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದಿತ್ತು; ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳು ಯಾವತ್ತು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಮಾಡಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಇರುವಾಗಲೇ ಪತಿರಾಯನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ಆ ಪತಿ-ಪ್ರಾಣ ಸಾಧಿಯು ಆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಲೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಇಟ್ಟು ಶಕ್ಯವಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಸಿಬಿಸಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದಳು.

ಯಾವತ್ತೂ ಸಿದ್ಧತೆಯು ಪೂರೈಸಿತು ಚಟ್ಟಣಿ, ಕೋಸಂಬರಿ, ರಸ ಮೊದಲಾದ ಬೇಕಂತ ತಯಾರಿಸಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅಂದವಾಗುವಂತೆ ಬಡಿಸಿಟ್ಟಳು. ಆ ದಿನವು 'ಗೃಹಪೂರ್ಣ'ದ ಹಬ್ಬವಾದುದರಿಂದ ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು ಪತಿಯ ಎಲೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಚಂದಕಾಣುವಂತೆ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದಳು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಒಹಳ ವೇಳೆ ಕಳೆದರೂ ಧನಪತಿಯ ಸುದ್ದಿಯೇ (ಸುಳಿವೇ) ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಬರಬಹುದು, ಇನ್ನೊಂದು ಘಳಿಗೆಗೆ ಬರಬಹುದು, ಎಂದು ಪತಿಯ ಮಾರ್ಗಪ್ರತೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತ ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಮೊನಾಕ್ಸಿಯ ಕಿವಿಗಳು ಧನಪತಿಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಸಪ್ಪಳದ ಕಡೆಗೇ ಮುಗ್ಧವಾಗಿದ್ದವು.

ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳು ಗತಿಸಿದವು. ಆದರೂ ಧನಪತಿಯ ಸುಳಿವೇ ಇಲ್ಲದಾಯಿತು. ಇದೇನು ಚಮತ್ಕಾರವು? ನದಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಾರೆ ಮುಳುಗು ಹಾಕಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ವೇಳೆ ಬೇಕೆ? ಆತನು ಆ ದಿನ ಮಾಡಿದ ಎಲಂಬಕ್ಕಾಗಿ ಮೊನಾಕ್ಸಿಗೆ ಆಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಟ್ಟೂ ಬಂದಿತು. ಒಳಗಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಒಳಗೆ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತಿ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು ಎಡತಾಕ ಹತ್ತಿದಳು. ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಡೊಂಬರು ಆಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ನದಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಸ್ವಂಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಮುಳುಗುತ್ತ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುವದು ಯುಕ್ತವೇ? ವೇಳೆ-ಅವೇಳೆಯ ವಿಚಾರವು ಬೇಡವೇ? ಎಂದು ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು ಮನದಲ್ಲಿ ಹಲವು ರೀತಿಯಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡು ಬಹು ಉತ್ಕಂಠಿತಳಾಗಿ ದೂರದ ವರೆಗೆ ಪತಿಯ ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು.

ಹೀಗೆಯೇ ಅವಳು ನಿಂತು ನಿಂತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳು ಹಾರಿದವು. ಆದರೂ ಮೊನಾಕ್ಸಿಯ ಪತಿರಾಜನು ತಿರುಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮೊನಾಕ್ಸಿಯ ಮನಸ್ಸು

ಈಗ ಚಂಚಲವಾಯಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಚಮತ್ಕಾರವೆನಿಸಹತ್ತಿತು. ಇಲ್ಲದ-ಸಲ್ಲದ ಚಿಂತಾ ವಿಚಾರಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತಹತ್ತಿದವು. ಪತಿಯ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ನದಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ಮನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ದೂರದಲ್ಲಿ ಎಂಥದೋ ಗದ್ದಲವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು ಅವಳು ಕೂಡಲೆ ಬಿಚ್ಚುಬಿದ್ದಳು! ಯಾಕೆ ಬಿಚ್ಚುಬಿದ್ದಳೆಂಬದನ್ನು ಆ ಸವ ಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಿ ಯೇ ಬಲ್ಲನು! ಮೊನಾಕ್ಸಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಭಯಾನಕವಾದ ಸ್ಫೋಟವಾಯಿತು!

ಆ ಗೊಂದಲವು ಹೆಚ್ಚು ಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಿಯೇ ಕೇಳಬಹತ್ತಿತು. ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮತ್ತು ಭೀತಿಸೂಚಕವಾದ ಉದ್ಗಾರಗಳು ಮೊನಾಕ್ಸಿಯ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದವು. ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತ ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು ಕೂಡಲೆ ಓಡುತ್ತ ಮುಂದೆ ಹೋದಳು.

ಪಾಪ! ಎಂಥ ಹೃದಯದ್ರಾವಕ ದೃಶ್ಯವದು! ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು ಹತಭಾಗಿ ನಿಯು-ದುರೈವಿಯು! ಅವಳು ನೋಡುವದೇನು?

ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ ನೆರೆಹೊರೆಯವರು ರಕ್ತಮಯವಾದ ನಸ್ರಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಎಂಥದೋ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಹೂತ್ತುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಜಪ್ಪರದ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವದನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಆ ಜನರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಅನೇಕ ಜನರ ತಂಡವು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು ತನ್ನ ಚಂಚಲವಾದ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ನೋಡಿದಳು.

ಅವಳು ಮೈಮರೆತು ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿದಳು ಆ ಪದಾರ್ಥವು ಧನಪತಿಯ ಅರಕ್ತ ಶರೀರವು! ಶಸ್ತ್ರದ ಆಘಾತವಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಶರೀರದಿಂದ ಒಂದೇಸಮನೆ ರಕ್ತವು ಹೊರಜ್ವಲುತ್ತಿತ್ತು! ರಕ್ತಮಯವಾದ ಆ ಪದಾರ್ಥವು ಧನಪತಿಯ ಮೃತಶರೀರದ್ದಾಗಿವಿತ್ತು! ಆ ದೇಹದಿಂದ ಪ್ರಾಣಹೃತ್ಯವು ಯಾವಾಗಲೋ ಹೊರಟುಹೋಗಿತ್ತು!!

“ಹಾಯ್! ಹಾಯ್!! ದುರೈವೇ!!” ಎಂದು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಊರಿ, ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು ತಾನು ನಿಂತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಡಿಲು ಬಡೆದ ಬಾಳೆಯ ಮರದಂತೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮೂಢಿ-ತಳಾಗಿ ಬಿದ್ದಳು!

(೪)

...

ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಘಟನೆಯು ಹೇಗೆ ಸಂಭವಿಸಿತೆಂಬದನ್ನು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೆ ಅರುಹುವದು ಯುಕ್ತವು.

ಧನಪತಿಯು ಸ್ನಾನಕ್ಕೊಂದು ನದಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನಷ್ಟೆ, ಅವನು ಹೋದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿ ನಿಬಿಡವಾದ ಅರಣ್ಯದ ಒಂದು ಭಾಗವಿದ್ದಿತು. ಆ ಕಟ್ಟಡವಿ ಯಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡಲಿಕ್ಕೊಂದು ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜಕುಮಾರನಾದ ಕೃಷ್ಣ ರಾಯನೂ, ಆತನ ಮೂರು ಸಾಲ್ಕುಜನ ತರುಣಮಿತ್ರರೂ ದಯಮಾಡಿಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಛಾವಣಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಹು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಈ ದಿನ ಮುಂಜಾವಿ ನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಮಂಡಲವು ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಹೊರಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬಹು ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಇವರಿಗೆ ಚಲೋ ಬೇಟೆಯು ಸಿಗಲಿಲ್ಲವು. ಬಹು ವೇಳೆಯ ವರೆಗೆ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಇತ್ತಿಂದತ್ತ ಬೇಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಸುದೈವದಿಂದ ರಾಜಕುಮಾರನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಚಿಗರೆಯು ಬಿದ್ದಿತು. ರಾಜ ಕುಮಾರನಾದ ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಬಿಸಲಿನ ತಾಪದಿಂದ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಕಳವಳ ಗೊಂಡಿದ್ದನು. ಆದರೂ ಬೇಟೆಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆಯೇ ಆತನು ಬಹು ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಅದರ ಹಿಂದೆ ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಳೆ ಯಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜಕುಮಾರನು ಆ ಬೇಟೆಯ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಹೀರಿದನು. ಅವನ ಸಹವಾಸಿಗಳು ಸಹ ಅವನ ಶೋಧ ಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದರು.

ಉತ್ಸಾಹಭರದಲ್ಲಿ ಆ ಮಂಡಲಿಯು ಬಹು ದೂರದ ವರೆಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ನವಕರ-ಚಾಕರರು ಆ ಘನವಾದ ನಿಬಿಡಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೋ ಗುಪ್ತರಾಗಿ ದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ತೆಗೆಯುವದು ಪರಮ ದುಸ್ತರ ಸಂಗತಿ ಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ತನ್ನ ಛಾವಣಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಹು ಉತ್ಕಂಠಿತ ನಾಗಿದ್ದನು, ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಆಯಾಸದಿಂದ ಹೊಡೆದ ಬೇಟೆಯ ಮೋಹವು ಹೋಗುವದೆಂತು?

ಆತನು ಆಶಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಸುತ್ತಲೂ ದೂರದ ವರೆಗೆ ನೋಡಿದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಅಂತರದಲ್ಲಿಯೇ ನದಿಯ ಆಚೆಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮನೆಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದನು. ರಾಜಕುಮಾರನ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಆತನ ಸಂಗಡಿಗ ರಲ್ಲೊಬ್ಬನು ಆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿ ಕರೆದನು.

ಆ ಮನಷ್ಯನೇ ನಮ್ಮ ಕಥೆಯ ಧನಪತಿಯೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೆ ಈಗಲೇ ಅರಿಕೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ವೀರರಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ವೇಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಜ್ಜಾದ ತರುಣ ಸ್ವಾರಸನ್ನು ನೋಡಿ ಧನಪತಿಯು ಅವನ ಹತ್ತರ ಹೋದನು.

ಅವನ ಹತ್ತರ ಬಂದಕೂಡಲೆ ಕೃಷ್ಣರಾಯನು. “ಇದು ನೋಡು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಒಂದು ಹರದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಛಾವಣಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನಮ್ಮ ನವ ಕರರು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ಈ ಬೀಟಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಛಾವಣಿಯ ವರೆಗೆ ನಡೆ. ಅಂದರೆ ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯ ವಾರಿತೋಷಕವು ಸಿಗುವದು!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಧನಪತಿಯು ಆಗ ದಣಿದಿದ್ದನು, ಹಸಿದಿದ್ದನು. ಅಂಥ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ರಾಜಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಯೋಗ್ಯದಾಗುವಂಥ ನಮ್ರವಾದ ಮಾತುಗಳು ಎಲ್ಲಿಂದ ಸೂಚಿಸಬೇಕು?

ಧನಪತಿಯು ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ: “ಇಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ಈ ಕೆಲಸ ವನ್ನು ಮಾಡಲಾರೆನು!” ಎಂದು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟನು.

ರಾಜಪುತ್ರನಾದರೂ ಬಿಸಿ ನೆತ್ತರದ ತರುಣನು. ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪದಿಂದಲೂ, ಶ್ರಮದಿಂದಲೂ ಆತನು ಬಹು ದಣಿದು ಹೈರಾಣಾಗಿದ್ದನು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಸಹ ಏಕಾರ ವಶವಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಯಕಾಂತ ಅನಾಮಧೇಯ ಪ್ರಜೆಯು, ತನ್ನ ಅಜ್ಞಾನವು ಇಷ್ಟು ತುಚ್ಛ ರೀತಿಯಿಂದ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಅವ ಮಾನವನ್ನು ಯುವರಾಜನು ಸಹಿಸದಾದನು ರಾಜಪುತ್ರನು ಕೂಡಲೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬೆಂಕಿಯಾಗಿ ಅವಾಚ್ಯ ಬೈಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಧನಪತಿಯ ಟೊಂಕಕ್ಕೆ ಒದ್ದನು.

ಧನಪತಿಯೂ ಹೊಸ ರಕ್ತದ ತೇಜಸ್ವೀ ತರುಣನೇ ಆಗಿದ್ದನು. ಅವನಾದರೂ ಈ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದವನಾದನು. ಅವನೂ ಎದ್ದವನೇ ಕ್ರೋಧಾವೇಶದಿಂದ ರಾಜಪುತ್ರನಿಗೆ ಬೆದ್ದನು!

ರಾಜಕುಮಾರನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕ್ರೋಧವಶನಾದನು. ಹಿಂದು ಮುಂದಿನ ಎಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಆತನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾಲೆಯಿಂದ ಧನಪತಿಯ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಒತ್ತರದಿಂದ ಇರಿದನು! ರಾಜಪುತ್ರನ ಸಂಗಡಿಗರೂ ಅವನ ಅನುಕರಣಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಖಡ್ಗಗಳಿಂದ ಧನಪತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿದರು. ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಗಾಯಹೊಂದಿದ ಧನಪತಿಯ ಶರೀರವು

ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳಿತು! ಧನಪತಿಯ ಅಂತರಾತ್ಮನು ಈ ದುಃಖ ಮಯ-ಸುಖಮಯ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಪರಲೋಕವನ್ನೈದಿದನು!!

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ ಧನಪತಿಯ ನೆರೆಹೊರೆಯವರೂ ಮಿತ್ರರೂ ಸ್ನಾನ ಕ್ಷಾಂತಿ ನದಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆ ಭಯಂಕರವಾದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರು ಕೂಡಲೆ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದೊದಗಿದರು; ಆದರೆ ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮಾಡುವ ಸೇನು? ಅವರು ಮೂಢ ಹಳ್ಳಿಗಾಡ ಜನರು. ನಿಶ್ಯಸ್ತ್ರರು ದೀನದ-ರಿದ್ದರು. ಎದುರಿಗೆ ಕ್ರೋಧೋನ್ಮತ್ತರೂ ತರುಣರೂ ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳೂ ಆದ ಸ್ವಾರರು. ೪ ಜನರು ಕೂಡಲೆ ಹೆದರಿ ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದರು. ರಾಜಪುತ್ರನ ಸವಾರಿಯು ತನ್ನ ಮಿತ್ರರನ್ನೊಡಗೂಡಿ ಬಹು ಆನಂದದಿಂದ ತನ್ನ ಛಾವಣಿಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿತು.

ರಾಜಪುತ್ರನೂ ಆತನ ಸವಾರದವರೂ ತಮ್ಮ ಛಾವಣಿಯ ಕಡೆಗೆ ಸೊರಟು-ಹೋದನಂತರ ಧನಪತಿಯ ಛಿನ್ನ ವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಅವನ ನೆರೆಹೊರೆಯವರು ಅವನ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಧನಪತಿಯು ತನ್ನ ಅನೇಕ ಗುಣಸಮುಚ್ಚಯದಿಂದ ಆ ಊರ ಯಾವತ್ತು ಜನರಿಗೂ ಬಹು ಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಆ ಶೋಕಜನಕ ಅಕಾಲಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ ಸರ್ವರಿಗೂ ಪರಮ ವಿಷಾದವಾಯಿತು. ಧನಪತಿಯ ಮರಣದ ಅಮಂಗಲ ಕರವಾದ ವಾರ್ತೆಯು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆಯೇ ಅವನ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮೊನಾಕ್ಷಿಯ ಸಮಾಚಾರಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಸಾಂತ್ವನಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಓಡಿ ಬಂದರು, ಮತ್ತು ಮೂರ್ಛಿತಳಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಮೊನಾಕ್ಷಿಯ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು ಬಹು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದರು.

ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನಗಳು ಕಳೆದವು. ಮೊನಾಕ್ಷಿಯ ನೆರೆ ಹೊರೆಯವರೂ ಅವಳ ಗೆಳತಿಯರೂ ಬಹು ಕಷ್ಟದಿಂದ ನಡು-ನಡುವೆ ಅವಳ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಸವಟಿನಿಂದ ಹಾಲು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಆ ದುರ್ಬಲವಿ ಮೊನಾಕ್ಷಿಯ ಜೀವಧಾರಣೆಯಾಯಿತು!

ಕ್ರಮದಿಂದ ಮೊನಾಕ್ಷಿಯ ಪ್ರಬಲವಾದ ಮೂರ್ಛೆಯು ತಳೆಯಿತು. ಹೃದಯವನ್ನು ಇಬ್ಬಾಗಮಾಡುವ ದಾರುಣವಾದ ಶೋಕದ ಉದ್ವಾದನವಾದ ಆವೇಗವೂ, ಪ್ರಚಂಡತೆಯೂ ಕಾಲಗತಿಯಿಂದ ಕಡಿಮೆಯಾದವು. ಆ ಶೋಕಸಾಗರಕ್ಕೆ ಭರತಿಯು ನೇಳೆಯು ತೀರಿ, ಹಿಪತಿಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾ

ಯಿತು. ಜನರು ಮಾತಾಡಿದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಒೊನಾಕ್ಷಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ಬಂದಿತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಸಂಭವಿಸಿತೆಂಬದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು.

ರಂಗಮ್ಮನು ಒೊನಾಕ್ಷಿಯ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಸ್ನೇಹ ಭರದಿಂದ ಕೈಯಾಡಿ ಸುತ್ತ: “ಒೊನಾಕ್ಷಿ, ರಾಜಪುತ್ರನೇ ಪ್ರಜೆಯನ್ನೊಬ್ಬನ ವಧ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಅನ್ಯಾಯದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುವರಾರು?”

ರಂಗಮ್ಮನ ಈ ನ್ಯಾಯವಿಮಾನಸೆಯ ಕಡೆಗೆ ಒೊನಾಕ್ಷಿಯ ಲಕ್ಷ್ಯ ವಿದ್ದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಒೊನಾಕ್ಷಿಯು— “ಅಕ್ಕಾ, ಅವರು ಈ ಅಖಿಲ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಾದರೂ ಎಂದಾದರೂ ಅಪಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರೇ? ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ್ದರೇ? ಅಂದಮೇಲೆ ರಾಜಕುಮಾರನು ಅವರನ್ನು ಯಾಕೆ ಕೊಂದಿರಬೇಕು? ಅವ್ಯಯ್ಯಾ, ಅವರಿಗಂತೂ ಅತಿಶಯವಾದ-ಭಯಂಕರವಾದ ಹಸಿವೆಯಾಗಿತ್ತು! ಅಕ್ಕಾ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೆನು. ಅಹಹಾ!.....”

ಒಬ್ಬ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಮುದುಕೆಯು ಒೊನಾಕ್ಷಿಯ ಭೆಟ್ಟಿಗೆಂದು ಬಂದವಳು ಉದ್ವೇಗದಿಂದ. “ಮಗಳೇ, ಈ ಯಾವತ್ತೂ ಸಂಗತಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ದುಃಖದ ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಯಾಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿ?” ಎಂದು ಮಾತಾಡಿದಳು.

ಒೊನಾಕ್ಷಿಯು ಏನೂ ಮಾತಾಡದೆ ಒಂದೇಸವನೇ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳಹತ್ತಿದನು.

ಮುದುಕೆಯು ಮತ್ತಿಮಾತಾಡಹತ್ತಿದಳು: “ಒೊನಾ, ನೀನು ತಿಳಿದವಳು. ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡು. ನಮ್ಮಂಥ ಅನಾಮಧೇಯಗಳಿಗೆ ದೀನರಿಗೆ ನ್ಯಾಯದಾನ ಮಾಡುವವರಾರು? ಇವರು ದೊಡ್ಡ ಜನರಲ್ಲವೆ? ಹತ್ಯಮಾಡುವವರೇ ಅನ್ಯಾಯ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರೇ ನ್ಯಾಯದಾನ ಮಾಡತೊಡಗಿದರೆ, ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ನಿಜವಾದ ನ್ಯಾಯವು ಎಂದಿಗಾದರೂ ಸಿಗುವದುಂಟೇ? ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮಂಥ ಯಶಸ್ವಿ ಜನರನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕೊಳ್ಳುವವರಾರು?—ಆ ಜಗನ್ನಿಯಾ ಮಕನೊಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲವೆ?... ..”

ಧನಪತಿಯ ಖೂನಿನ ಬಗ್ಗೆ ಆ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲವೆದ್ದಿತು! ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ವಯೋವೃದ್ಧರಾದ ಮುಂದಾಳುಗಳು ಅನುಕೂಲರಾಗಿರದಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಿ

ಯ ತರುಣರು ಹತ್ತರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯ ಮುಂದೆ ಧನಪತಿಯ ಖೂನಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಫಿರ್ಯಾದಿ ಕೊಟ್ಟರು, ಖೂನಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಸ್ತಂಭಿತನಾಗಿ ಹೋದನು! ಆದರೆ ಅವನಾದರೂ ಏನು ಮಾಡಿಯಾನು? ಗುಸ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವು ಎಷ್ಟೇ ಭಯಂಕರವಿದ್ದರೂ ಅಪರಾಧಿಯು ಆ ದೇಶದ ರಾಜಪುತ್ರನು! ರಾಜಕುಮಾರನ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯ ಖೂನಿನ ಆರೋಪವು! ಈ ಫಿರ್ಯಾದಿಯಲ್ಲಿ ಆತನು ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕೊಡುವದೆಂತು? ಮೇಲಾಗಿ ಈ ಫಿರ್ಯಾದಿಯ ನಿಣಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವಾದರೂ ಇದ್ದಿತೋ? ಬಹಳವಾದರೆ ಈ ಅತ್ಯಾಚಾರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಆತನು ತಿಳಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆತನು ಹೆಚ್ಚು ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲನು? ಆದರೆ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವಷ್ಟು ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡುವದು ಸಹ ಆ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಅಶಕ್ಯಕೋಟಿಯ ಮಾತಾಗಿತ್ತು.

ಆ ಗೊಂದಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಯುವರಾಜನಾಗಿದ್ದರೂ ಮಹಾರಾಜರ ತರುವಾಯ ಆ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರುವದು ತೀರ ಅಸಂಭವನೀಯವಾದ ಮಾತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಆತನೇ ಮುಂದೆ ರಾಜನಾದರೆ ತನ್ನ ಗತಿ ಏನಾದೀತೆಂಬ ಭೀತಿಯು ಆ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಮನವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಈ ಫಿರ್ಯಾದಿಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಮರೆಯುವದು ಸಂಭವನೀಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ! ಅಂದಮೇಲೆ ಈ ಸಾಹಸ ಮಾಡುವದು ಆ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಫಿರ್ಯಾದಿಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಂದ ಆ ತರುಣನಿಗೆ ಆ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಈ ಯಾವತ್ತು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಜನ್ಮಾಗಿ ತಿಳಿಹೇಳಿ, ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ, ಅವರ ಸಂಗಡ ಮೊನಾಕ್ಷಿಗೆ ಹಣತುಂಬಿದ ಧೈಲಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದನು.

ಅವರು ಹೋಗಿ ಮೊನಾಕ್ಷಿಗೆ ಆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ತಿಳುಹಿ, ಅಧೈಲಿಯನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಆರ್ಪಿಸಿದರು. ಪತಿತೋಕದಿಂದ ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು ತೀರ ಹತಬಲಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಆ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಧೈಲಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ದೂರ ಬಿಸಾಡಿ ಒಗೆದಳು!

ಮರುದಿನ ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ನೆರೆಹೊರೆಯವರು ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ, ಅಲ್ಲೇನಿದೆ? ಆ ಧನಪತಿಯ ಚಪ್ಪರದ ಪಾಗಿಲು ತೆರದು ನಿಂತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ

ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮೊನಾಕ್ಸಿಯ ಸುಳಿವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲವು! ಒಪ್ಪತ್ತು ಉಂಡು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಆತ್ಮಂತ ಕಷ್ಟಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಆ ಚಪ್ಪರವು ಪ್ರಾಣಶೂನ್ಯವಾದ ದೇಹದಂತೆ ನಿರ್ಜೀವವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು! ಧರ್ಮಪತಿಯ ಆ ಮಗುವು, ಮೊನಾಕ್ಸಿಯ ಆ ಸುದರ್ಶನ ರಾಟೆಯು, ಬಹು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಸಾರೋಪಯೋಗಿ ವಸ್ತುಗಳು, ಮಣ್ಣಿನ ಕೊಡ ಮೊದಲಾದ ಭಾಂಡಿಗಳು, ಪಾತ್ರೆಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನಿಯಮಿತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿದ್ದವು; ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಸುಖದಿಂದ ಕಾಲಕ್ರಮಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆ ಚಪ್ಪರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಜೀವನಗಳು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ!

ಪ್ರಿಯ ವಾಚಕರೇ ನಡೆಯಿರಿ; ನಾವು ಇನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ತೆರಳೋಣ.

ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅಧೀಶ್ವರನಾದ ಮೊದಲನೇ ಬುಕ್ಕರಾಯನು ತನ್ನ ರಾಜಪ್ರಾಸಾದದಲ್ಲಿ ಭವ್ಯವಾದ ದರಬಾರದ ದಿವಾನಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ದರಬಾರವನ್ನು ನೆರೆಸಿದ್ದನು. ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಶಾಸ್ತ್ರೀ-ಪಂಡಿತರು ಹಾಗೂ ಇತರ ಸರದಾರ-ಸಾವಕಾರರೂ ಸಭೆ ಜನರೂ ಎರಡೂ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾದ ಸುಖಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿದ್ದರು. ಮಹಾರಾಜ ಬುಕ್ಕರಾಯನು ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾದ ಮೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಸುಂದರವಾದ ರಾಜಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ದರಬಾರದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಯೂ, ದರಬಾರದ ಸಭಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಸಶಸ್ತ್ರ ಸೈನಿಕರು ಬಂದೋಬಸ್ತಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅದು ಮಹಾರಾಜ ಬುಕ್ಕರಾಯನ ನ್ಯಾಯದಾನದ ಸಭೆಯಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿದಿನದಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಈ ನ್ಯಾಯಸಭೆಯು ಕೂಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ದರಬಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತರಿಗೂ-ಬಡವರಿಗೂ, ಸಣ್ಣವರಿಗೂ-ದೊಡ್ಡವರಿಗೂ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ-ಚಾಂಡಾಲರಿಗೂ, ಅನಾಥರಿಗೂ-ಅಭಾಗಿಗಳಿಗೂ, ಯಾವತ್ತರಿಗೂ ಯಾವ ತರಹದ ಭೇದವೂ ಇಲ್ಲದೆ ನ್ಯಾಯವು ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ನಗರವಾಸಿಗಳಾದ ಪ್ರಜೆಗಳೂ, ಆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೆ ಇತರ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ, ಹಳ್ಳಿ-ಪಳ್ಳಿಗಳ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಘರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನ್ಯಾಯಸಭೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜನು ಅವರವರ ಘರ್ಯಾದಿ ತಕರಾರು

ಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರಪೂರ್ವಕ ಸಹಾಯದಿಂದ ನ್ಯಾಯದ ತಕ್ಕದೆಯನ್ನು ಬಹು ಸಮನಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಯಾವ ಭಾವನೆಗಳಿಗೂ ಆಸ್ಪದಕೊಡದೆ ನ್ಯಾಯ ನಿಷ್ಠುರದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಹು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಯೋಗ್ಯ ನ್ಯಾಯ ಕೊಡುವದರಲ್ಲಿ ಬುಕ್ಕಮಹಾರಾಜನು ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಉಚ್ಚ ನೀತಿಗಳ ಭೇದವಿರಲಿಲ್ಲ. ವರ್ಣ-ಜಾತಿಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರಿ-ಅನಧಿಕಾರಿಗಳ ತಾರತಮ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನದು ಪರಕೀಯರದು ಎಂಬ ಪ್ರಭೇದವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಹಾರಾಜನು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ತೆಕರಾರಿನ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಓರ್ವ ತರುಣ ಸ್ತ್ರೀಯಳು ನ್ಯಾಯಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಬಿನ್ನವೇಲಿ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಹಾರಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅವಳ ವೇಷವು ಅತ್ಯಂತ ದರಿದ್ರದಾಗಿತ್ತು. ಅವಳ ಮುಖವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಾಡಿಹೋಗಿತ್ತು. ಅವಳ ಸರ್ವಾಂಗವು ಧೂಲಿಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಒಳನಟ್ಟಿದ್ದವು; ಆದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ತೇಜವು ಎಲಕ್ಷಣ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿತ್ತು!

ಅವಳ ಆ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನೂ ಅವಳ ಆ ಅವತಾರವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಎಲ್ಲ ಜನರ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರದ ಭೀತಿಯ ಸಂಚಾರ ವಾಯಿತು! ಆ ತರುಣಿಯು ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದವಳೇ ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಹಾರಾಜನ ನ್ಯಾಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ತನ್ನ ದಿವ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ವಾಣಿಯಿಂದ. — “ಮಹಾರಾಜರೇ, ತಾವು ಈ ದೇಶದ ರಾಜರು. ಪ್ರಜಾಜನದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯದ ಯಾವತ್ತೂ ಭಾರವು ತಮ್ಮ ಮೇಲಿದೆ! ದೀನ-ದರಿದ್ರರ ಪ್ರತಿಪಾಲಕರು ತಾವು! ಶರಣಾಗತರ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವು ತಾವೇ! ಇಂಥ ತಮ್ಮಿಂದ ನನಗೆ ನ್ಯಾಯದಾನವು ಸಿಗಲಾರದೇ?” ಎಂದು ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿದಳು.

ಮಹಾರಾಜನು ಬಹು ನ್ಯಾಯಪ್ರಿಯನು. ನ್ಯಾಯಪಕ್ಷಪಾತಿಯು. ಆತನು ಕೂಡಲೆ ದಯಾದ್ರವ್ಯಸ್ವರದಿಂದ: “ತಾಯಿ, ನಿನಗೇಕೆ ನ್ಯಾಯವು ಸಿಗಲಾರದು? ನ್ಯಾಯದಾನ ಮಾಡುವದೇ ನನ್ನ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಅಡನ್ನು ನ್ಯಾಯದೇವತೆಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು. ಅಮ್ಮಾ, ನೀನು ಯಾರು? ನಿನಗೆ ಯಾವ ನ್ಯಾಯವು

ಬೇಕು? ಬೇಗನೆ ಹೇಳು” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಮೊನಾಕ್ಸಿಯು:-“ಮಹಾರಾಜ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ರಾಜನೇ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸತ್ಯಾ ನಾಶ ಮಾಡತೊಡಗಿದರೆ, ನ್ಯಾಯ ಕೊಡುವವರಾರು?” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದಳು.

ಮೊನಾಕ್ಸಿಯ ಈ ನಿರ್ಭಯವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ದರ್ಬಾರ ದಲ್ಲಿಯ ಯಾವತ್ತು ಜನರು ಸ್ತಂಭಿತರಾದರು, ಮತ್ತು ಅವಳು ಯಾವಳೋ ಒಬ್ಬ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದ ಉನ್ನಾದಿನಿಯಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತಕಿ ಸಿದರು. ಸ್ವತಃ ಮಹಾರಾಜನಿಗೂ ಆದ ಆಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೆ ಎಣೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಮಹಾರಾಜನು: “ತಾಯಿ, ನೀನು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳ ಅರ್ಥವು ನನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗಲಿಲ್ಲದು. ನಾನು ಈ ದೇಶದ ರಾಜನು. ಅಧಿಪತಿಯು. ನಾನು ಎಂದಾದರೂ ನನ್ನ ಯಾವನೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯ ಸತ್ಯಾನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದು ನನ್ನ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲದು! ಒಂದುವೇಳೆ ತಿಳಿಯದೆ ನನ್ನಿಂದ ಯಾವವಾದರೊಂದು ಅಪರಾಧವು ಘಟಿಸಿದ್ದರೆ, ಅದು ಯಾವದೆಂಬದನ್ನು ನಿರ್ಭಯವಿಂದಲೂ, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ನುಡಿ, ಅಂದರೆ ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಈ ರಾಜಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಬರುವೆನು! ನನ್ನ ಪಂವಾರದ ಜನರಲ್ಲಿ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಯಾವದೇ ಪ್ರಜೆಗೆ ನಿರಭ ಕವಾಗಿ ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮಾಡಿ ಅವನ ಸವ, ನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅದರ ಪ್ರತೀಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ನಾನು ಆ ಎಷ ಯದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಕೊಡುವೆನು. ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯ ವರಗ ಈ ನ್ಯಾಯಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಅಧಿಷ್ಠಿತನಾಗಿರುವನೋ, ಅಲ್ಲಿಯ ವರಗೆ ನನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಯಾವತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ನಾನು ಯೋಗ್ಯ ವಾದ ನ್ಯಾಯವನ್ನೇ ಕೊಡುವೆನು. ಆಗ ಅಪರಾಧಮಾಡಿದವನು ನನ್ನ ತಮ್ಮನಿರಲಿ, ರಾಜಪುತ್ರನಿರಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಒಬ್ಬ ಅಷ್ಟದಿವ್ಯಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನಿರಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ತರಹದ ಶಾಸನವು ನನ್ನಿಂದ ಎಧಿಸಲ್ಪಡುವದೆಂಬದಕ್ಕೆ ನೀನು ತಿಲಾಂಶವಾ ದರೂ ಸಂದೇಹಪಡಬೇಡ. ತಿಳಿಯಿತೇ?” ಎಂದು ಆಶ್ವಾಸವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ಮೊನಾಕ್ಸಿಯ ಮುಖಮಂಡಲವು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಕಸಿತವಾಯಿತು. ಅವಳು ತನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು “ಮಹಾರಾಜ! ಸ್ವತಃ ತಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವ ನಾದ ರಾಜಪುತ್ರ ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ನನ್ನ ಮಂಗಳಾಲ್ಯದ ಆಧಾರನಾದ ಪತಿಯನ್ನು ಖೂನ ಮಾಡಿದನು! ಅದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ನನಗೆ ನ್ಯಾಯದಾನವು ಬೇಕಾಗಿದೆ! ಅದನ್ನು ನೀಡುವಿರಾ?” ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು.

ಸರ್ವ ಸಭಾಸದರೂ ಸ್ತಂಭಿತರಾದರು. ಬುಕ್ಕರಾಜನು. “ಏನು? ರಾಜ ಪುತ್ರ ಕೃಷ್ಣರಾಜನು ಖೂನು ಮಾಡಿರುವನೇ?”

“ಅಹುದು, ಮಹಾರಾಜರೇ! ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಕ್ರೋಧಾಂಧನಾದ ರಾಜಕುಮಾರನು ನನ್ನ ಪತಿಯ ವಧಮಾಡಿರುವನು ಮಹಾರಾಜರೇ, ಏನು ಹೇಳಲಿ? ನಾವು ತೀರ-ತೀರ ದೃಢರು ದೀನರು ಹೊದ್ದುಕೊಂಬ ಸಹ ತಿನ್ನಲು ಉಣ್ಣಲು ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಮುರುಕ ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲು-ಮಳೆ ಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಳವಳಿಸುತ್ತ, ತೊಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಂತೂ ಅಂತೂ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮಂಥ ಸುಖಿಗಳು ಸುಪೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆವು. ನಾವೀವರೂ ಪತಿ ಪತ್ನಿಗಳು ಭಿನ್ನ ಶರೀರಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರೇಮಬಂಧನದಿಂದ ಏಕಜೀವಿಗಳಾಗಿದ್ದೆವು ನಿಜವಾದ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯೇನು? ನಾವೀವರು ದಂಪತಿಗಳು ಬಹು ಸುಖ-ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಾವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಹ ಯಾರ ಅಕಲ್ಯಾಣವನ್ನೂ ಬಿಡಿಸಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯರ ಅಪಾಯ ವನ್ನು ಬಯಸಲಿಲ್ಲ ಅದಮೇಲೆ ಕೃತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವದಂತೂ ದೂರೇ ಉಳಿಯಿತು! ನಾನು ನನ್ನ ಸುದರ್ಶನ ರಾಟೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಹಾಸ ಹೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಪತಿರಾಜನು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನಯ್ಲು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಆ ನಮ್ಮ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿಯ ಮುರುಕ ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೊರ್ವರ ಜೀವ್ಯಕೃಂದ, ಮನ-ಮಿಲನದಿಂದ, ಬಹು ಆನಂದ ವಿನೋದ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಸಂಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು ಎರಡು ತಿಂಗಳುಗಳ ವರೆಗೆ ಒಂದು ಊಟ, ಒಂದು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ, ಅತಿಶಯ ದುಃಖಪಟ್ಟು, ಅತ್ಯಂತವಾದ ಕಷ್ಟ ಸಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ನುಸಿ ನುಸುವರು ಗಂಡ-ಹೆಂಡಿರು ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಚಪ್ಪರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡೆವು ನಮ್ಮ ಚಪ್ಪರವು ಪೂಣ ವಾದ ದಿನದಲ್ಲೆಯೇ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ಯಾವತ್ತೂ ತಯಾರಿಯನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಿದ ದಿನದಲ್ಲೇ...ಆ ದಿನವೇ ನನ್ನ ಪತಿಯು ಎರಡು ತಿಂಗಳುಗಳ ವರೆಗೆ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಒಂದುವಾದ ಕಷ್ಟ ಗಳಿಗೆ ಈಡಾಗಿ ನೊಂದು-ಬಿಂದು, ‘ಗೃಹಪೂರ್ಣ’ ವೃದ್ಧ ದಿನದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯ ಪಕ್ಕಾನ್ನಗಳನ್ನು ತಯಾರ ಮಾಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಂದು ತೃಪ್ತನಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ಹೋದ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು-ನಿರ ಸರಾಧಿಯಾದವನನ್ನು ತಮ್ಮ ದುಷ್ಪ್ರತ್ನನು ನೂಸ ಮಾಡಿರುವನು! ಹಸಿವೆ

ಯಿಂದ ಪತಿಯ ಪಂಚಪ್ರಾಣವು ತಳಮುಳ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಿತು ತಯಾರಿಸಿದ ಪತಿಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಪಕ್ಕಾಸ್ತೆಗಳು ಒಂದು ಕಣವಾದರೂ ಅವನ ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ! ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ರಾಜಪುತ್ರನು ಉನ್ನತತನದಿಂದ ತನ್ನ ಭಾಲೆಯ ಭಯಂಕರವಾದ ಆಘಾತದಿಂದ ಪತಿಯನ್ನು ಯಮಸದನಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿರುವೆನು! ಮಹಾರಾಜರೇ, ಈ ದೀನ ಅನಾರ್ಥಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯದಾಸನನ್ನು ಕೃಪೆ ಮಾಡಿ ನೀಡಬೇಕು ಇಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಕಡೆಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು!” ಎಂದು ಅಪ್ಪಲಿತವಾಗಿ ನುಡಿದಳು.

ಮಹಾರಾಜ ಬುಕ್ಕರಾಯನು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ತಿಮಿತನಾದನು. ಅವನ ಮೋರೆಯು ಕಪ್ಪಿಟ್ಟಿತು ಕೆಲವು ಕ್ಷಣ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು, ಕಡೆಗೆ ಕಂಪಿತ ಸ್ವರದಿಂದ: “ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕೊಂದ ಕಾರಣವಾವುದು?” ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿದ ನೆರೆಹೊರೆಯವರಿಂದ ಈ ಎಥ ಘಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಾನು ಕೇಳಿದ ಯಾವತ್ತೂ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು ಮರೆ-ಮಾಚದೆ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಸಿವೋದಿಸಿದಳು.

ಆಗ ಮಹಾರಾಜನು ಶಾಂತಸ್ವರದಿಂದ “ತಾಯೀ, ಯಾವದಾದರೂ ಅಸರಾಧದ ನ್ಯಾಯ-ಮಾಹಿರಣಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶಾಂತತೆಯಿಂದಲೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದ ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾರ ಮೇಲೆ ಅಸರಾಧದ ಆರೋಪವಿರುತ್ತದೆಯೋ, ಅವನಿಗೂ ಸಹ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ನ್ಯಾಯವಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜಪುತ್ರನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಈ ಸಂಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪತ್ಯಮಾಡಿದನೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಪುರಾವೆಯು ಇರುತ್ತದೆಯೋ?” ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು ಆಸೇಶದಿಂದ “ಪುರಾವೆಯೇ! ಮಹಾರಾಜರೇ, ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುರಾವೆಯು ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು? ನೋಡಿರಿ, ತಾವು ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿರಿ ನಾನು ಹೇಗೆ ಇದ್ದೆನು, ಈಗ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಏನಾಗಿದೆ? ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಿರಿ! ಮಹಾರಾಜರೇ, ಯುಕ್ತಶಿಕ್ಷೆಯಾದ ನಾನು ಕೃಷ್ಣರಾಯನಂಥ ಘನವಂತನಾದ ಮತ್ತೂ ಮೈಭವಶಾಲಿಯಾದ ಪುರುಷನ ಮೇಲೆ ಸುಳ್ಳು ಆರೋಪವನ್ನು ಹೊರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಈ ನ್ಯಾಯಾಸನದ ಮುಂದೆ ನ್ಯಾಯಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು

ಜೀಡಲು ಬರುವದು ಶಕ್ಯವೇ? ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ವುರಾವೆಗಳು ಜೀಕಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜನರನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಕಳಿಸಿ ನಮ್ಮ ದೇವಾಚಲದಿಂದ ಕಣ್ಣುಟ್ಟ ನೋಡಿದ ಸಾಕ್ಷಿ ದೂರರನ್ನು ಕರೆಸಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು.”

ಬುಕ್ಕರಾಯನು ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ನಂತರ ದರಬಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ರಾಜಪುತ್ರನಾದ ಕೃಷ್ಣರಾಯನನ್ನು ಓಲಗಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬರುವ ಬಗ್ಗೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನಿತ್ತನು.

ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ದರಬಾರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಮಹಾರಾಜ ಬುಕ್ಕರಾಯನು ಮೊನಾಕ್ಷಿಯ ಫಿರ್ಯಾದಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿ ಹೇಳಿ. “ಕೃಷ್ಣರಾಯಾ, ನೀನು ಈ ತರುಣ ಸ್ತ್ರೀಯೊಳ ಪತಿಯ ಪತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆಯಾ?” ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಈ ಪ್ರಶ್ನವನ್ನು ಕೇಳಿ. ‘ನಾನು ಸುಳ್ಳು ನುಡಿಯುವ ಪಾಪಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಾರೆನು. ನಿಾವು ಕೇಳಿದ ಯಾವತ್ತು ಸಂಗತಿಗಳು ನಿಜವಾದವುಗಳು, ಆದರೆ ನಾನು ಕೊಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಈ ತರುಣಿಯ ಪತಿಯು ಅಮರೋ-ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅರಿಯೆನು’ ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು.

ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ಕಡೆಗೆ ತೀವ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಬುಕ್ಕ ಮಹಾರಾಜನು ಗಂಭೀರ ಸ್ವರವಿಂದ “ಕೃಷ್ಣರಾಯಾ, ನೀನು ರಾಜಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದರೂ, ಈಗ ನೀನು ನನ್ನ ಬಬ್ಬ ಪ್ರಿಯೆಯೆಂದು ಈ ವ್ಯಾಯಾ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿರುವೆ ಯಾರಾದರೂ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕೊಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಶಾಸನವಾಗುತ್ತದೆಂದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತುಂಟಲ್ಲೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಕೃಷ್ಣರಾಯನು “ಮಹಾರಾಜರೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮವಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣದಂಡದ ಶಿಕ್ಷೆಯೊಂದನ್ನು ಅರಿತಿರುವೆನು. ಆದರೆ ನಾನು ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ರಾಜಕುಮಾರನಾಗಿರುವೆನು ಧಯಂಕರವಾದ ಸಿಟ್ಟಿನ ಲವರಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ತಮ್ಮ ಬಬ್ಬ ಪ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರಾಣಹರಣ ಮಾಡಿ ಘೋರವಾದ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಬಪ್ಪುತ್ತೇನೆ ಆ ಪಾಪಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಈಗ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸತ್ತಾ ತ್ತಾಪವೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ವೀನ ರಮಣಿಗೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ತಾಪವಾಗದಂತೆಯೂ, ಅನಾಥತ್ವದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ದುಃಖವಾಗದಂತೆಯೂ ನಾನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವೆನು.” ಎಂದು ಜೀಡಿಕೊಂಡನು.

ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ಈ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೊನಾಕ್ಷಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಬಿಂಕಿಯ ಕಿಡಿಗಳು ಹೊರಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವಳು ಸಂತಾಪಾತಿತಯದಿಂದ: “ಪಾಪಿ, ಅಥವಾ, ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಸ್ವಹಸ್ತದಿಂದ ವೈಧವ್ಯದ ಬಿಂಕಿಯಲ್ಲಿ ದೂಡಿದೆಯೋ, ಅವಳ ಆ ಹೃದಯ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರಮಾಡುವ ಆ ನಿನ್ನ ಸಂಪತ್ತಾವದು? ನೀನಾ! ದುಷ್ಟಾ! ಕುಲಾಂಗಾರಾ! ಪರದುಃಖ ಶೀತಲ! ಇಹ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ನನ್ನ ಸುಖ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ನೀನೇ ಸ್ವಹಸ್ತದಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಸೂರೆ ಮಾಡಿರುವೆ! ನಿನಗೆ ಧಿಕಾರವಿರಲಿ! ಸಹಸ್ರಶಃ ಧಿಕಾರವಿರಲಿ!” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣರಾಯನನ್ನು ಧೀಕುಸಿ ಮಾಡಿದಳು.

ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಸಂತಾಪದಿಂದ ಮೈಮರೆತು. “ನಿನ್ನ ಹೃದಯವೆ! ಒಡವರಿಗೆಲ್ಲಾದರೂ ಹೃದಯವಿರುತ್ತದೆಯೇ? ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾನು ಇಂದೇ ಮೊದಲು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ! -” ಎಂದು ಉಪ್ಪಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದನು.

ಆಗ ಬುಕ್ಕ ಮಹಾರಾಜನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ. “ಮೂರ್ಖಾ, ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು. ಕೃಷ್ಣರಾಯಾ ನೀನು ಈಗ ಏನು ಹರಟುತ್ತಿರುವೆ, ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿರುವದೇ? ನೀನು ರಾಜಪುತ್ರನಾದರೂ ರಾಜನಲ್ಲವು! ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ರಾಜನಿಗೂ ಸಹ ಇಂಥ ಘೋರ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ವಮೆ ಹೊಂದುವ ಅಧಿಕಾರವು ಇರುತ್ತದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಸಂಶಯವಿದ್ದವು! ಇಂದು ಈ ನ್ಯಾಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮುಂದೆ ನಿನಗೂ ಬೇರೆ ಸಾಮಾನ್ಯಪ್ರಜೆಗೂ ತಿಲಮಾತ್ರವಾದರೂ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲವು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇಂಥ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ಶಿಕ್ಷೆಯು ವಿಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಿತೋ ಅದೇ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ವಿಧಿಸಲು ರಾಜಧರ್ಮದಿಂದ ನಾನು ಬದ್ಧನಾಗಿರುವೆನು. ಕುರಣ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಸರವಧಕ್ಕಾಗಿ ನಿನಗೆ ನಾನು ಪ್ರಾಣದಂಡದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತೇನೆ! ಪಹರೀಯವರೇ, ಕೃಷ್ಣರಾಯನನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಕಾರಾಗೃಹಕ್ಕೆ ದಬ್ಬು ” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

(೫)

...

ಮಹಾರಾಜ ಬುಕ್ಕರಾಯನು ಸ್ವಂತ ಮಗನಿಗೆ ವಿಧಿಸಿದ ಈ ಪ್ರಾಣದಂಡದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸಭಿಕರು ಬೆವ್ವಾಗಿ ಚಿತ್ರಗಳಂತೆ ಅಚಲರಾಗಿ ಕುಳಿತರು! ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳು ಕ್ರಮಿಸಿಹೋದ ಮೇಲೆ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯು ಅನಾತ್ಯರು ಮುಂತಾದವರು ರಾಜಪುತ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಾಣದಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬುಕ್ಕರಾಯನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು, ಆದರೆ ವ್ಯರ್ಥವು!

ಅವರ ಯತ್ನವು ಸಫಲವಾಗಲಿಲ್ಲ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಇತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಪಂಡಿತರು ಮಹಾರಾಜನ ಹತ್ತರ ರಾಜಕುಮಾರನ ಪ್ರಾಣಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಯಾಚಿಸಿದರು. ರಾಜಕುಮಾರ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜೆಗಳು ಇವರ ನಡುವೆ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಅವರವರ ಪ್ರಧಕ್ ಹಕ್ಕಿನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಜರ್ಜರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು; ಆದರೆ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠನಾದ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯ ನಿಷ್ಠರನಾದ ಬುಕ್ಕ ಮಹಾರಾಜನ ಮುಂದೆ ಯಾರ ಆಟವೂ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ನಾದ ಮಹಾರಾಜ ಬುಕ್ಕರಾಯನು ತನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಅತ್ಯಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ವಿಧಿಸಿದ ಪ್ರಾಣದಂಡದ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಸುದ್ದಿಯು ಹಾ ಹಾ! ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟಿತು ಮಹಾರಾಜ್ಞೆಯವರು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಂಗಡ ತಮ್ಮ ಯಾವತ್ತೂ ಪರಿವಾರ ಸಹಿತವಾಗಿ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ್ದರು. ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ಪತ್ನಿಯು ಇತರ ರಾಜಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೇತಳಾಗಿ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ವಾರ್ತೆಯು ಹತ್ತಿದ ಕೂಡಲೆ ಆಕಾಂತ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು.

ಮಹಾರಾಜರ ಸೊಸೆಯ ಆ ಆಕಾಂತವು ಕೇಳಹತ್ತಲು, ಮೊನಾಕ್ಷಿಯ ಸೇಡಿನ ಹವ್ಯಾಸವು ಎತ್ತೋ ಅದಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಅವಳ ಕ್ರೋಧಸಂತಪ್ತವಾದ ಮುಖಮಂಡಲವು ತೀರ ಕನಿಕರಭಾವವನ್ನು ಧರಿಸಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಕುರಿತು — “ಮಹಾರಾಜರೇ, ನಾನೂ ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯಳು. ವೈಧವ್ಯದ ಭಯಂಕರವಾದ ಅಗ್ನಿಕುಂಡವು ಹೇಗೆ ದಹಿಸುತ್ತಿ

ರುವದೆಂಬನ್ನು ನಾನು ಈಗ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಆ ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ, ಆ ದಾರುಣವಾದ ದುಃಖಯಾತನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನಂಥ ಎರಡನೇ ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯಳನ್ನೂ ನಾನು ನೂಕಗೊಡಲಾರೆನು! ರಾಜಪುತ್ರನ ಮೇಲಿನ ನನ್ನ ಘರ್ಷಣೆಯನ್ನು ನಾನು ಈಗ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ದಯಮಾಡಿ ನನಗೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಬೇಕು ಮಹಾರಾಜರೇ, ತಮ್ಮ ಮಗನ ಆ ಮಹದಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಅವನನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ. ಅವನ ಆ ಪತ್ನಿಯು ಸುಹಾಸಿನಿಯು, ಆ ತಮ್ಮ ರಾಜಸ್ತುಷೆಯು, ನನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ ಜಾತಿಯ ಭಗಿನಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಚಿರ ಸಹವಾಸದ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಿ! ಇನ್ನೂ ನಾನು ಹೊರಟೆನು. ನನ್ನ ಮೊರೆಯನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಕೇಳಿ ಹೊರಟೆನು,” ಎಂದು ಗಂಭೀರ ವಚನಗಳನ್ನು ನುಡಿದನು.

ಮೊನಾಕ್ಸಿಯ ಈ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಉದಾತ್ತ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ಯಾವತ್ತೂ ಸಭಾಸದರು ಅವಳ ವಿಷಯವಾಗಿ “ಧನ್ಯ! ಧನ್ಯ!” ಎಂಬ ಉದ್ಗರಗಳನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸಿದರು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತತೆಯು ನೆಲೆಗೊಂಡನಂತರ ಮಹಾರಾಜರು ಮೊನಾಕ್ಸಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ - “ತಾಯಿ, ನೀನು ಮಹಾಮಹಿಮಳು, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೇವಿಯು! ಈ ನಿನ್ನ ಜೀಡಿಕೆಯು ನಿನ್ನ ಉದಾರವಾದ ಅಂತಃಕರಣಕ್ಕೆ ಶೋಭಿಸತಕ್ಕದ್ದೇ ಆಗಿದೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಂತಃಕರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಾನು ನೀಗೆ ನನ್ನ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ತಾಯಿ, ನಾನು ರಾಜನು. ಕಾರಣ ನಾನು ರಾಜಧರ್ಮವನ್ನು, ಅದು ಎಷ್ಟೇ ನಿಷ್ಕರವಾದದ್ದಿರಲಿ ಶಾಲಿಸಲೇ ಬೇಕು ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ನನ್ನ ಓಪ ಪ್ರಜೆಯ ವಧ ಮಾಡಿರುವನು ಆ ಸಂಗತಿಯು ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ನಿಷ್ಕರಣವಾಗಿ ಎದುರ ಕ್ರೂರತನದಿಂದ ವಧ ಮಾಡಿದ ನರಾಧಮನಿಗೆ ನೀನು ಕ್ಷಮೆ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಹೃದಯದ ಉದಾತ್ತತೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹರಡಿರುವ! ಆದರೆ ಈ ಸಿಂಹಾಸನದ ರಾಜಧರ್ಮವು ಇಂಥ ಮಹದಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲಾರದು! ನರಹತ್ಯೆಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯು ಪ್ರಾಣದಂಡವೇ! ಜೀವನ ಪ್ರತಿಪಲಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಧರ್ಮವು ಜೀವವನ್ನೇ ಬಿಡುತ್ತದೆ! ನಾನು ಎಷ್ಟೇ ಆಗ್ರಹ ಮಾಡಲಿ, ಎಷ್ಟೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿ, ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಶಾಪಿಸಲಿ; ರಾಜಧರ್ಮವು ತನ್ನ ನಿಯಮವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಲಾರದು!” ಎಂದು ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಕರವಾದ ವಾಣಿಯನ್ನು ನುಡಿದನು.

ಮೊನಾಕ್ಷಿಯ ನಯನಗಳೊಳಗಿಂದ ಪುನಃ ಅಗ್ನಿಸ್ಫುಲ್ಲಿಂಗವಾಗತೊಡಗಿತು. ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತು ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು ನ್ಯಾಯ ಸಿಂಹಾಸನ ಸ್ಥಾನನ್ನು ಕುರಿತು - “ರಾಜಧರ್ಮವು ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತದೆಯೋ? ಒಳ್ಳೇದು ಮಹಾರಾಜರೇ, ನಿತಾಂತ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳೇ, ಪ್ರಾಣದ ಬದಲಾಗಿ ತಮಗೆ ಪ್ರಾಣವೇ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ನನ್ನ ತುಚ್ಛವಾದ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತಿಗಿದುಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಸೊಸೆಯ ಬಿವಸವರ್ತಮಾನವಾದ ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ದಾನಮಾಡಬೇಕು ಹಿಂಗಾಯಿತೆಂದರೆ ತಮ್ಮ ರಾಜಧರ್ಮವು ನಿಷ್ಕಲಂಕವಾಗುವದು ತಮ್ಮ ರಾಜಸ್ಥಾನೆಯೂ ಚಿರಕಾಲ ಸುಖ-ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಸ್ಥಳವಾಗುವದು, ಹಾಗೂ ಈ ನನ್ನ ಅಸಹ್ಯವಾದ ದುಃಖವು ಮುರುವಾದ ಬಿವಸದ ಅಂತವೂ ಆಗುವದು!” ಎಂದು ಅನುಸಮೀಯವಾದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ನುಡಿದಳು.

ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆಗಳು, ಹಾಗೂ ಅವಳು ತನ್ನ ಸರಗಿನೊಳಗೆ ಬೊಂಕದ ಹತ್ತರ ಕೈ ಹಾಕಿ - “ಮಹಾರಾಜರೇ, ತಮ್ಮಿಂದ ಇಂದು ನನಗೆ ಉಚಿತವಾದ ನ್ಯಾಯವು ಸಿಗದಿದ್ದರೆ, ತಮ್ಮ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕರಾರಿಯನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ ನನ್ನ ಪತಿಯ ಮರಣದ ಮುಯ್ಯವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು! ಆದರೆ ಈಗ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ಕಾರಣವು ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಯೋಗ್ಯವಾದ ನ್ಯಾಯದಾನವನ್ನು ನೀಡಿ, ತಾವು ನಿಜವಾದ ರಾಜಧರ್ಮವನ್ನು ಹಾಕಿಸಿ ದಿರಿ; ಆದರೂ ಈಗ ಅದೇ ಸಾಧನವೆಂದಲೇ ಈ ಮುಂದೆಯೂ ತಮ್ಮ ಉಚಿತವಾದ ರಾಜಧರ್ಮವನ್ನು ನಾನು ನಿಷ್ಕಲಂಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ರಾಜಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವೇ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಇದೇ ಈಗ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ, ಈ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಆಪ ಸುತ್ತೇನೆ ಇದರ ಪ್ರತಿಫಲಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಪ್ರಾಣದಾನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಇದೇ ತಮ್ಮ ಚರಣಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಂತಿಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು!”

ಹೀಗೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತ-ಆಡುತ್ತ ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು ತನ್ನ ಸರಗಿನೊಳಗಿಂದ ಒಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮಧಾರೆಯ ಚೂರಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದಳು. ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಮೊನಾಕ್ಷಿಯ ಮುಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ಒಂದು ಅವರು ಕೆಳಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೇಳುವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊನಾಕ್ಷಿಯು ಆ ಹದನವಾದ ಚೂರಿಯನ್ನು ಬುಡಮುಟ್ಟವಾಗಿ ತನ್ನ ಹೃದಯ ಕವುಚ

ದಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು! ಅವಳ ದುಃಖದ ಅಂತವಾಯಿತು! ಜೀಗನೆ ವಿಧವೆ
ಯಾಗತಕ್ಕ ಒಬ್ಬ ಭಗಿನಿಗೆ ಅವಳ ಪತಿಯ ಪ್ರಾಣದಾನ ಮಾಡಿ ಮೊಸಾ
ಕ್ಷಿಯು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಜೀವಿತೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಿಲನ
ವಾಗಬೇಕೆಂದು ದಿವ್ಯ ಧಾಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು!

ಆಗ ಬುಕ್ಕ ಮಹಾರಾಜನು. “ಕೃಷ್ಣರಾಯಾ, ನೋಡಿದಿಯಾ ಬಡವರ
ಅಪ್ರತಿಮ ದಾನವನ್ನು! ಸಭಿಕರೇ, ನೋಡಿದಿರಾ ಈ ಮಹಾಮಹಿಮಳ ಸತ್ಕೃತಿ
ಯನ್ನು!” ಎಂದು ಬಹು ಗಾಂಭೀರತೆಯಿಂದ ನುಡಿದನು. ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿಯವ
ರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಮಂಗಳಮಹಿಮಳ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಹಾಡಿ ಹರಸಿದರು! ಧನ್ಯಳು!
ಧನ್ಯಳು! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆ ಬಡ ಮೊಸಾಕ್ಷಿಯು ಧನ್ಯಳು!!!

ಬುಕ್ಕಮಹಾರಾಜನು ಮೊಸಾಕ್ಷಿಯ ಅಂತಿಮಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅವಾನ್ಮೈ
ವಾಗ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣರಾಯನನ್ನು ಆನೆಯಕಾಲಿಗೆ ಹಾಕಿ ತುಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು
ಸಿನಾಂತರದಲ್ಲಿಯ ಕಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜವೃತ್ತನಾದ ಕೃಷ್ಣರಾಯನನ್ನು ಸಪ
ತ್ನೀಕನಾಗಿ ಆಜ್ಞಾನಯಂತವಾಗಿ ಇಡಲಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

ಇದು ಅನಂದವನ-ಅಗಡಿಯ ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ

ಭ. ಶ. ಕಾಲೇ ವರದಿ ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕಗಳು.

ವಿಮಲಾ,

ಜಿಲೆ ೧ ರೂ

—ಧರ್ಮಾ ಮತ್ಸರಗ್ರಸ್ತ ಭಗಿನಿ.

ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಕಾಲದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿ

ಮೋಜಿನ ಮರಣ.

ಮನೋಹರವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಹಸನ. ಜಿಲೆ ೧೨ ಆಣೆ.

ವಿಚಿತ್ರ ಚಟ.

ಲೋಕಪ್ರಿಯವಾದ ಈ ಗುಪ್ತಪೋಲೀಸರ ಚಾತುರ್ಯದ ಕಾದಂಬರಿಯು ೨ನೆಯ ಅವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಹಕರು ತ್ವರಿಮಾಡಬೇಕು ಜಿಲೆ ೮ ಆಣೆ

ಟಿ ಖ. ೩ ಆಣೆ

ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ ಭಾರತಿ.

[ಸಾಮಾಜಿಕ-ನಾಟಕ]

ಇದು ಸೆರೆ ಕುಡಿಯುವದರಿಂದಾಗುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ದುಃಖಪರ್ಮವಸಾಯಿಯಾದ ನಾಟಕವು ನಿರ್ಭಾಗ್ಯನೆಂಬ ವಿದುವನು ಮದಿರಾನಂದನೆಂಬ ಸೆರೆಗುಡುಕ ಹಸ್ತಕನ ಗುರ್ಜೀದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ, ಸೆರೆಯ ಒಂದೊಂದೇ ಬಟ್ಟಲುಗಳನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿ, ತನ್ನ ಅತುಲ ಗೌರವ, ವಿದ್ಯೆ, ಬುದ್ಧಿ, ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ದಾರಿಯು ಭಿಕಾರಿಯಾದುದಲ್ಲದೆ, ಪತ್ನಿಯಾದ ಹೆಂಡತಿ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ನಂತಹ ಮಗನನ್ನು ಕೂಡಾ ಕೆಲೆಗೈದು ಸೆರೆಯ ದುಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತವನ್ನೆದಿದ ಹೃದಯದ್ರಾವಕ ಸಂಗತಿಯು ಬಹು ಮಾನುಷಿಕವಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡಿಗನು ಇದನ್ನು ಓದಿ ಬುದ್ಧಿಗಲಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಜಿಲೆ ೬ ಆಣೆ ಟಿ ಖ. ಜೀರೆ

ಭಯಂಕರಕೊಲೆ:—(೨ನೇ ಅವ್ಯಕ್ತಿ.) ಗ್ಲೇಬ ಕಾಗದ, ರಟ್ಟಿನ ಕಟ್ಟು, ಸುಂದರಮುದ್ರಣ ಜೀಗರೆ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಜಿಲೆ ೧೨ ಆಣೆ

ಇಂದುಮುಖಿ:—ಪತ್ತೇದಾರ ಕಥೆ. ಗ್ಲೇಬ ಕ್ರೌನ ಪುಟ ೧೧೬. ಮನೋಹರವಾದ ಕಟ್ಟು ಜಿಲೆ ೧೦ ಆಣೆ

ವಿಳಾಸ:—

ಬಿ. ಪ. ಕಾಳೆ,

ಪೋ ಆನಂದವನ ಜಿ. ಧಾರವಾಡ

